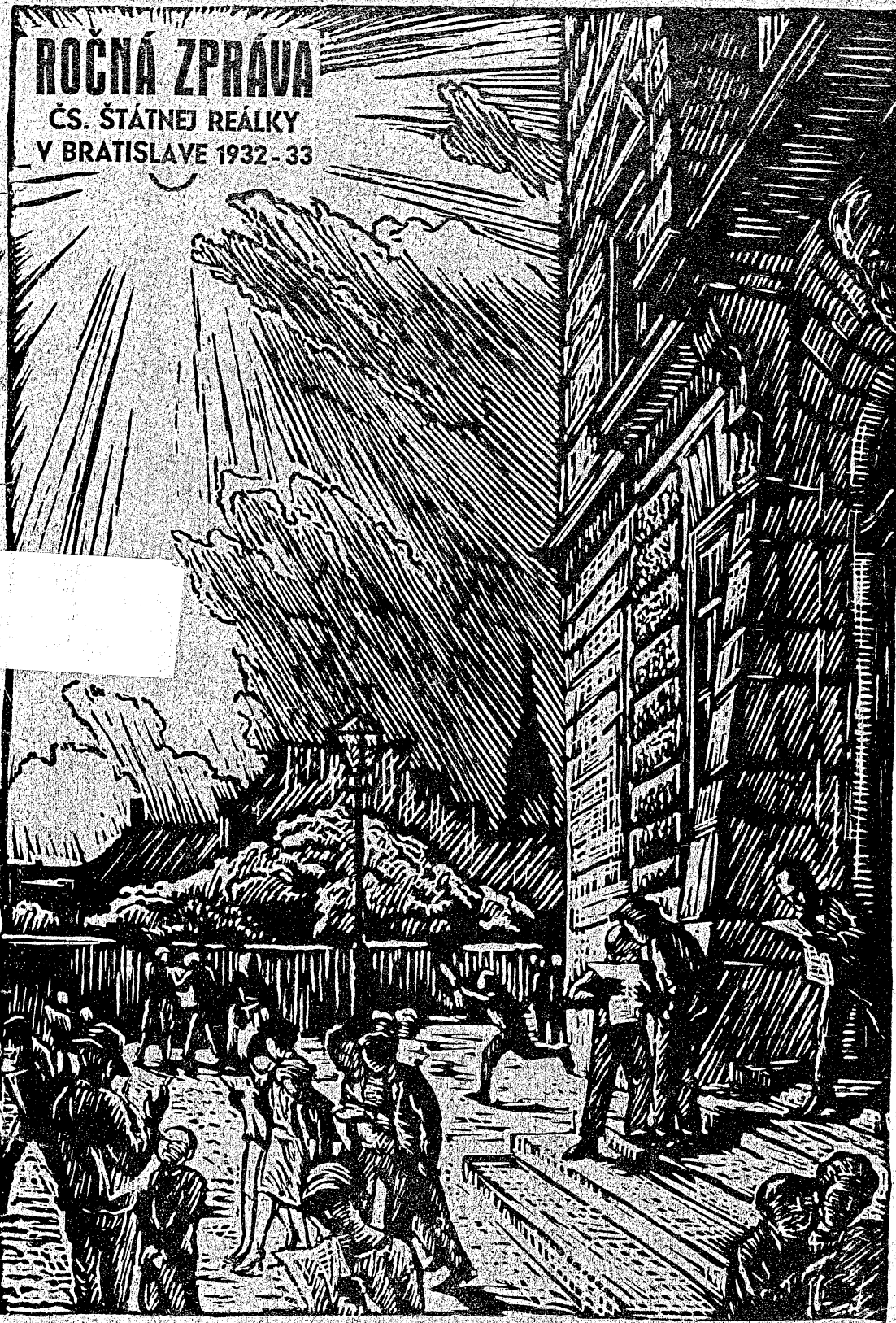

ROČNÁ ZPRÁVA

ČS. ŠTÁTNEJ REÁLKY
V BRATISLAVE 1932 - 33

LXXXIII. ROČNÁ ZPRÁVA

ŠTÁTNEJ ČS. REÁLKY V BRATISLAVE
ZA ŠKOLSKÝ ROK 1932-33.

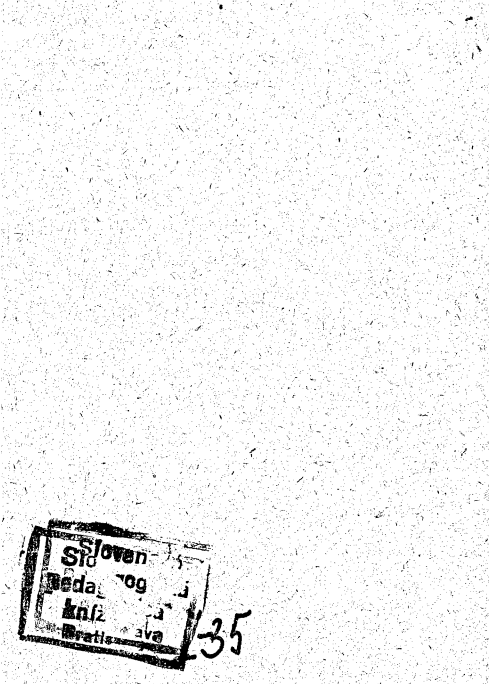
OBSAH:

Varianty Baudelairových »Kvetov zla«.

Napísal prof. Dr. O. Levý, docent univerzity Komenského.

Zprávy školské za rok 1932/33.

Sostavilo riaditeľstvo.

Variety Baudelairových „Kvetov zla“.

V jednom zo svojich »Salónov« priznal sa Baudelaire, že bol z tých »stále nespokojných a nenasýtených umelcov«, ktorí vo svojej tvorbe sú ovládaní veliteľskou potrebou dokonalosti.¹⁾ Táto snaha po dokonalosti, ktorú pokladá za význačný znak každého »pravého umelca«, opiera sa podľa neho o skutočnosť, že všetci opravdiví básnici sú obdarení schopnosťou »uvažovať o svojom umení, odhaľovať skryté zákony, podľa ktorých tvoria, a vyvodzovať z tohto skúmania rad predpisov, ktorých božským cieľom je neomylnosť v básnickom tvorení.«²⁾ Podobne ako Labruyère súdili Baudelaire, že »medzi nesčíselnými spôsobmi, ktorými sa dá vyjadriť myšlienka, sú najvyššie dva alebo tri opravdivé výtečné«³⁾ a že úkolom spisovateľa, básnika je najstí onen jedinečný výraz, ktorý jedine vyhovuje v danom prípade. Vo shode s týmto názorom tvrdí vo svojich kritických statiach, že »v slove je čosi posvätného, čo bráni nám činiť z neho hru náhody«, a že u najlepších básnikov »nie je metafory, porovnania alebo epiteta, ktoré by v príslušnej okolnosti nepriliehali s matematickou presnosťou.«⁴⁾ Sú presvedčený, že v básnickej tvorbe je treba prisudzovať veľký význam »hodnote pravého, jedinečného slova.«⁵⁾ Kládil Baudelaire zvláštny dôraz na to, aby literárny tvorca ovládal dokonale remeselnú, technickú stránku svojho umenia. Na rozdiel od romantikov, ktorí pokladali tvorčiu činnosť za prejav nespútanej, rozumom a vôľou nekontrolovanej inspirácie, pokladá inspiráciu za »odmenu každodenného cviku«,⁶⁾ za »sestru dennej práce«,⁷⁾ za výsledok dlhého a trpezlivého vnútorného sústreďenia.

Vedený sú zásadou, že »v každom druhu činnosti má sa pripustiť len dokonalosť«⁸⁾ a že »sen sa stáva umeleckým dielom« len usilovnou prácou,⁹⁾ venoval Baudelaire svojmu básnickému výrazu veľkú pečlivosť. Dokazuje to nielen jeho dielo, ktoré sa vyznačuje jasnou bedlivosťou o »architektúru slov a plastiku jazyka«¹⁰⁾ a o

¹⁾ Salon de 1859, *Curiosités esthétiques*, 357.

²⁾ *Art romantique*, 229.

³⁾ *Curiosités esthétiques*, 357.

⁴⁾ *Art romantique*, 173, 317.

⁵⁾ *Art romantique*, 197.

⁶⁾ *Art romantique*, 433.

⁷⁾ *Art romantique*, 285.

⁸⁾ *Lettres*, 118.

⁹⁾ *Lettres*, 140.

¹⁰⁾ *Oeuvres posthumes*, 320.

ktorom, podobne ako to konštatoval Baudelaire o poezii Poeovej, možno často povedať, že je »vypracované, čisté, bezvadné a žiarivé ako krištáľový klenot«;¹¹⁾ potvrdzuje to nielen jeho korešpondencia, z ktorej je patrné, že prikladal veľkú dôležitosť i najmenším podrobnostiam svojho výrazu:¹²⁾ o tom môžeme sa presvedčiť aj štúdiom variantov, ktoré nachádzame v postupných redakciách jeho básní.

Rozbor variantov je jedným z najdôležitejších prostriedkov, umožňujúcich nazreť do tvorčej dielne básnika. Skúmanie výrazových odchýliek, s ktorými sa stretávame v jednotlivých textoch jeho básní, môže najmä u Baudelaira priviesť k cenným poznatkom, pretože vzhľadom k racionalistickej a voluntaristickej povahe jeho tvorčieho postupu je z tohoto skúmania možné vyvodit závery, týkajúce sa základných znakov jeho techniky básnickej.

Štúdium variantov, vyskytujúcich sa v rôznych redakciách Baudelairových básní, je však spojené s istými ťažkosťami, ktoré vyžadujú stanoviť vopred metodický postup, ktorého je treba dbať pri tomto skúmaní. Textových zmien, ktoré Baudelaire urobil vo svojich básňach, je veľmi mnoho; nebolo by preto vhodné podrobiť každý jednotlivý prípad samostatne príslušnému rozboru. Tento postup bol by nielen príliš zdĺhavý, ale tiež tak neprehľadný, že by z neho nevyplýnilo s náležitou jasnosťou poučenie o výrazových znakoch básnikových.

Ďalšia ťažkosť je však v tom, že dané opravy zasahujú niekedy do niekoľko výrazových oblastí. Medzi Baudelairovými variantami bolo by možné vytknúť prípady, že nový obrat, ktorým básnik v druhej alebo tretej redakcii toho istého textu nahrádza na príklad nedostatočný alebo málo výrazný rým, nielen lepšie vyhovuje po stránke prôzodickej, ale zároveň danú predstavu tiež jemnejšie odtieňuje alebo silnejšie zdôrazňuje, prenáša túto predstavu z oblasti konkrétnej do oblasti abstraktnej; atď. Konečne je treba upozorniť na to, že nie je vždy možné presne zistiť, akého účinku chcel básnik dosiahnuť príslušnými zmenami textovými. Z uvedených dôvodov je podľa nášho názoru pri štúdiu variantov »Kvetov zla« najlepšie predovšetkým tieto varianty roztriediť s hľadiska slohového. Toto roztriedenie môže už samo o sebe vrhnúť isté svetlo na výrazovú techniku básnikovu. Ale k tomu je treba, aby táto klasifikácia nebola púhou štatistikou; musí byť spojená so skúmaním otázky, či a v akom smysle je možné básnikove opravy pokladať za skutočné zdokonalenie daného textu.

Varianty »Kvetov zla« môžeme sorskupiť do dvoch hlavných skupín. Prvú skupinu tvoria výrazové zmeny, ktoré sa týkajú statickej štruktúry textu, do druhej skupiny patria opravy, ktoré zasahujú do jeho štruktúry dynamickej. K statickým textovým zmenám počítame opravy, ktoré nemajú za účel zvýšiť nejakú evokačnú hodnotu daného miesta, ale pozmeňujú toto miesto len tak, aby vy-

¹¹⁾ Oeuvres posthumes, 223.

¹²⁾ V. na pr. Lettres, 110, 119.

hovovalo lepšie po stránke čisto výrazovej. K tejto skupine variantov náležia predne tie, ktorými básnik v postupných redakciách svojich skladieb odstraňuje opakovanie tých istých slov, ktorými zjednodušuje daný text vynechaním niektorých výrazov, ktorými ho upravuje premiestením slov v jednom alebo v niekoľko po sebe nasledujúcich veršoch. Čo sa týka prvého z menovaných druhov textových opráv, je ovšem treba poznamenať, že odstraňovanie slova, opakujúceho sa v príliš veľkej blízkosti, nie je žiadnou slohovou zvláštnosťou Baudelaierovou: so snahou vyhýbať sa opakovaniu tých istých slov stretávame sa u všetkých dobrých štylistov. U Baudelaira je však po tejto stránke pozoruhodné, že pečuje nielen o to, aby sa v danej sloke nevyskytli dva totožné výrazy;¹³⁾ Baudelaire dbá dokonca aj o to, aby v jednom, ba aj v niekoľko po sebe nasledujúcich veršoch, nestretly sa slová ani toho istého kmeňa alebo slová podobného znenia:

D'être fier des beautés dont il était le roi — D'être fier des beautés qui le nommaient leur roi (343); Il n'est pas une fibre en mon être tremblant — Il n'est pas une fibre en tout mon corps tremblant (363); Est large à faire envie à la plus fière blanche — Est large à faire envie à la plus belle blanche (438); A travers l'épaisseur de la terre et du roc / A travers les amas confus de votre cendre, / Vers un palais aussi grand que moi, d'un seul bloc — Dans un palais aussi grand que moi, d'un seul bloc (448); Nous avons blasphémé Jésus, / Des tous les Dieux le plus aimable... Nous avons... / Insulté ce que nous aimons — Des Dieux le plus incontestable (448).

Niekedy odstraňuje Baudelaire opakovanie tých istých slov, aby daný text vyhovoval lepšie po stránke zvukovej:

Puisqu'il me trouve belle et qu'il veut m'adorer — Puisqu'il me trouve assez belle pour m'adorer (341); Qu'on dirait que j'emprunte aux plus fiers monuments — Que j'ai l'air d'emprunter aux plus fiers monuments (352).

Jestliže u tohoto druhu variantov môžeme ľahko zistiť, za akým účelom urobil básnik príslušné textové opravy, je otázka po príčine zmien spôsobených premiestením jednotlivých slov značne zložitejšia. Celkom možno povedať, že premiestuje slová tam, kde to vyžaduje logická súvislosť príslušných veršov, alebo kde chce zdokonaliť daný text po stránke metrickej. V básni »La Mort des Amants« znázorňuje Baudelaire posledné chvíle milencov symbolickým obrazom, ktorým pripodobňuje ich srdce k »dvom fakliam, ktoré sa obrážajú v ich duchu ako vo dvojitom zrkadle«. V shode s touto optickou metaforou vylíčil v pôvodnej redakcii básne smrť milencov týmito veršami: Un soir fait de rose et de bleu mystique, / Nous échangerons un sanglot unique, / Et comme un éclair, tout chargé d'adieux... V druhom vydaní zbierky pozmenil tento text tým, že premiestil označené slová: slovo sanglot položil do tretieho, slovo éclair do druhého verša sloky. Táto textová oprava je celkom odôvodnená:

¹³⁾ V. Les Fleurs du Mal, vyd. Van Beverovo, 1930, L'Homme et la mer 349, Sonnet d'automne, 381, Le Vin des Chiffonniers, 411, Un Voyage à Cythère, 418, atď. Všetky doklady, uvedené v práci, sú citované podľa vydania Van Beverovo.

obrat »un éclair, tout chargé d'adieux« nemá logického smyslu; v opravenom znení pripojil daný prívlastok vhodnejšie k slovu s a n g l o t; premiestením slova é c l a i r do predchádzajúceho verša uviedol predstavu v ňom vyjadrenú v tesnejší vzťah k shora uvedenej optickej metafore. V básni »Le Guignon«, v ktorej znázornil obrazne tvorčie utrpenie umelca a jeho márnú túhu uskutočniť všetky svoje umelecké sny, napísal básnik pôvodne verše: *Mainte fleur, épanche e n s e c r e t / Son parfum doux comme un r e g r e t*. V konečnej redakcii znejú tieto verše takto: *Mainte fleur épanche à regret / Son parfum doux comme un s e c r e t*. Premiestením označených slov odstránil básnik oxymoron, ktoré v prvotnom texte oslabovalo značne symbolický smysel citovaného miesta. V básni »Sonnet d'automne« znázornil Baudelaire záľudnosť a ničivú moc lásky mytologickou personifikáciou lásky. V prvom znení je táto metafora vyjadrená veršom: *L'Amour dans sa guérite / Embusqué, ténébreux, bande son arc fatal*. V pozdejšej redakcii premiestnil prvé dve slová verša a tým uviedol slovo e m b u s q u é v tesnejšiu súvislosť s metaforickým obrazom, znázorneným ďalšími slovami textu. Niekedy, ako sme poznamenali, premiestňuje básnik niektoré slová preto, aby dal náležitému veršu vhodnejšiu úpravu metrickej. V básni »Bénédiction« vyskytuje sa v prvom znení verš: *Montés par votre main, ne pourraient pas suffire*. Pozdejšie opravil ho básnik takto: *Par votre main montés, ne pourraient pas suffire*. Premiestením počiatočných slov dosiahol básnik toho, že v konečnom znení shoduje sa rytmická štruktúra textu s členením verša, s ktorým sa rýmuje. Oba tieto verše majú v upravenej redakcii textu to isté rytmické schéma: 4—2—4—2. Táto snaha po rytmickej symetričnosti je zdôraznená tým, že rytmická stavba ostatných dvoch veršov sloky shoduje sa tiež v prvom polverši: 3—3—4—2. V básni »Je te donne ces vers...« napísal Baudelaire pôvodne verše tohoto znenia: *Et, navire poussé par un grand a q u i l o n, / Fait travailler un soir les cervelles h u m a i n e s*. V definitívnej redakcii znie tento text takto: *Et fait rêver un soir les cervelles h u m a i n e s, / Vaisseau favorisé par un grand a q u i l o n*. Tým, že Baudelaire tieto verše premiestnil, uviedol príslušnú sloku, čo sa týče použitého schémata rýmového, v súlad so slokou nasledujúcou. Po urobenej zmene majú obidve sloky ten istý rad rýmův: abba, kdežto v pôvodnom znení mala prvá sloka rýmy striedavé.

Vedený súc zásadou »plodnej a poetickej stručnosti«¹⁴⁾ poznamenáva Baudelaire text svojich veršov často tým, že v konečnej redakcii vypúšťa niektoré slová, ktoré pokladá za zbytočnú výrazovú amplifikáciu danej predstavy. Je zaujímavé, že najčastejšie zjednodušuje svoj výraz odstraňovaním obratov prívlastkových. Celkom možno uviesť štvoraký druh týchto textových zmien: básnik príslušný prívlastok vôbec vynecháva: *Ne vaut l'a r d e n t soleil rayonnant sur la mer — Ne me vaut le soleil rayonnant sur la mer (375); Qui,*

¹⁴⁾ Art romantique, 22.

divin élixir, nous monte et nous enivre — Qui, comme un élixir, nous monte et nous enivre (428); z dvoch prívlastkov jeden odstraňuje: On trouve un vieux flacon jauni qui se souvient — Parfois, on trouve un vieux flacon qui se souvient (371); Les grands ciels bleus qui font rêver d'éternité — Et les grands ciels qui font rêver d'éternité (391); nahradzuje substantívum spojené s prívlastkom iným podstatným menom: Hument le vieu x p a r f u m d'un flacon débouché — Seuls, respirent l'odeur d'un flacon débouché. (387); Vers les vastes ciels enchantés — Vers les firmaments enchantés (431); nahradzuje dva prívlastky jediným, novým prídavným menom: P a u r e pendu m u e t, tes douleurs sont les miennes — Ridicule pendu, tes douleurs sont les miennes (421); J'ai connu, sous un dais d'arbres verts et dorés — J'ai connu sous un dais d'arbres tout empourprés (379). Len málokedy upravuje básnik daný text spôsobom opačným: tým, že vsúva do neho nové výrazy. Ale i v týchto prípadoch môžeme obyčajne urobenú zmenu pokladať za skutočné zdokonalenie príslušného textu. Je pozoruhodné, že zpravidla snaží sa touto textovou zmenou upraviť verš lepšie po stránke metrickej. Uvedieme aspoň niekoľko zvlášte charakteristických dokladov. V básni »La Musique« napísal Baudelaire v pôvodnom znení verše: Le bon vent, la tempête et ses convulsions / Sur le sombre gouffre / Me bercent, et parfois le calme, grand miroir ... V druhom vydaní »Kvetov zla« pozmenil posledný verš takto: Me bercent. D'autres fois, calme plat, grand miroir ... Tým že vsunul do textu označený prívlastok, dal svojmu veršu rytmické členenie, ktoré svojou symetrickou pravidelnosťou (3—3—3) vyhovuje lepšie danej predstave. V básni »Le Goût du néant«, vyskytujú sa v prvej redakcii textu verše: Le temps descend sur moi minute par minute, / Comme la neige sur un corps pris de roideur. Pozdejšie dal básnik druhému veršu toto znenie: Comme la neige im m e n s e un corps pris de roideur: Slovom im m e n s e vsunul do textu výraz, ktorý sám o sebe svojou zvukovou hodnotou dokresľuje výstižne daný obraz, aj keď neprizeráme k tomu, že dvojitá elízia nemého e, spôsobená týmto slovom, je z hľadiska rytmického v harmonickom súlade s metaforou, vyjadrenou v tomto verši. V básni »Les Aveugles« nachádzame v pôvodnej verzii verš tohoto znenia: Pendant qu' autour de nous tu chantes et tu beugles. V knižnom vydaní opravil Baudelaire tento verš takto: Pendant qu' autour de nous tu chantes, r i s et béugles. Prevedenou zmenou položil básnik náležitý dôraz na posledný rytmický takt verša a tým zvýšil jeho výraznosť po stránke zvukovej.

K podobným poznatkom o hodnote zmien, vykonaných básnikom v postupných redakciách jeho skladieb, dojdeme aj rozborom variantov, v ktorých Baudelaire pôvodný výraz nahradzuje iným obratom. I tu povšimneme si najprv tých opráv, ktoré nezasahujú do evokačného ovzdušia básnikovho videnia, ktoré upravujú dané texty len z hľadiska čisto výrazového. Náležitým skúmaním tohoto druhu textových zmien Baudelairových, dospejeme k záveru, že voľba

slov, ktorými básnik nahradzuje pôvodný výraz, je z veľkej časti určovaná snahou po logickejšom, presnejšom alebo vhodnejšom vyjadrení príslušnej predstavy. O tom sa môžeme presvedčiť rozborom niektorých, zvlášte príznačných dokladov. V básni »Un Voyage à Cythère«, napísal básnik pôvodne verše: Belle ile aux myrtes verts, pleine de fleurs écloses / ... Où tous les coeurs mortels en adoration / Font l'effet de l'encens sur un jardin de roses. V tomto znení je použitá metafora nejasná po stránke myšlienkovej, neobratná po stránke výrazovej. V konečnej redakcii znie toto miesto takto: Où les soupirs des coeurs en adoration / Roulent comme l'encens sur un jardin de roses. Básnik opravil tieto verše tým, že vyjadril o mnoho jasnejšie dojmové východisko svojho prirovnania a že výstižne voleným slovesom uviedol daný podnet v tesný vzťah k príslušnému metaforickému obrazu. V básni »Moesta et Errabunda«, nazýva Baudelaire pôvodne more »rude chanteuse qu'accompagne l'immense orgue des vents grondeurs«. Pozdejšie nahradil prívlastok »rude« slovom »rauque«, ktoré zapadá o mnoho lepšie do danej akustickej predstavy. Ako premysleným spôsobom nahradzoval básnik v definitívnom znení svojich skladieb niektoré slová, svedčia tieto dva príklady: V básni »Spleen« (LXXVIII) znela posledná sloka pôvodne takto: Et d'a n c i e n s corbillards, sans tambours ni musique, / Défilent lentement dans mon âme; et, l'Espoir / Pleurant comme un drapeau noir. V druhom vydaní »Kvetov zla« nahradil prívlastok a n c i e n s slovom l o n g s. Na prvý pohľad sa zdá, že táto zmena má pôvod jedine v básnikovej snahe nahradiť použitý príliš obecný prívlastok slovom konkrétnejším a výraznejším. Ale vo skutočnosti je táto oprava určená ešte iným zámerom. Uvedená sloka naväzuje celkovým svojim náladovým ovzduším na počiatočnú sloku básne. Aby tento vzťah bol tesnejší, použil básnik obratu d e l o n g s c o r b i l l a r d s, ktorý odpovedá obratu l o n g s e n n u i s, vyskytujúcemu sa v prvej sloke, podobne ako obrat d r a p e a u n o i r odpovedá obratu j o u r n o i r, ktorý sa vyskytuje v tej istej strofe. Podobne i v skladbe »Sonnet d'automne« nachádzame opravu, ktorá je určená predchádzajúcim kontextom básne. V prvej redakcii končí sa báseň veršami: Crime, horreur et folie! — Ô pâle marguerite! / Comme moi n'es tu pas un soleil hivernal, / Ô ma si pâle, ô ma si froide Marguerite? Vo vydaní knižnom nahradil Baudelaire označený obrat slovom b l a n c h e. Tým nielen že sa vyhnul opakovaniu prívlastku pâle, ale dosiahol zároveň výraznejšieho kontrastu k predstave, vyjadrenej v predošlých veršoch slovami: Mon coeur ... Ne veut pas te montrer son secret infernal, / ... Ni s a n o i r e légende avec l a f l a m m e écrite. Nahradzovaním niektorých obratov inými slovami snaží sa básnik dané texty zdokonaľiť nielen čo sa týče logickej súvislosti vyjadrených predstáv alebo spojitosti týchto textov so základnými metaforickými složkami básne; často je pri tomto druhu textových zmien vedený snahou nahradiť pôvodný výraz výrazom presnejším:

Épanchant tout son cœur dans l'air silencieux — Épanche tout son cœur en glorieux projets (411); Fait pour donner à boire à ces ignobles filles — Fait pour donner à boire à ces cruelles filles (416); En expiation de tes anciens cultes — En expiation de tes infâmes cultes (420); Qui même aux parias, ces animaux maudits — Toi qui, même aux lépreux, aux parias maudits (425) etc.

Niekedy básnik kladie naopak obecnější výraz namiesto výrazu osobitejšieho alebo konkrétnejšieho. Ale i v týchto prípadoch sú prevedené textové zmeny zpravidla skutočným zdokonalením daného textu. Z príslušných dokladov vysvitá, že týmito zmenami snaží sa básnik zvýšiť výraznosť príslušného verša (De purs miroirs qui font les étoiles plus belles — De purs miroirs qui font toutes choses plus belles (353); Au travers de l'espace, ils galopent tous deux — Au travers de l'espace, ils s'enfoncent tous deux (384); nahradil daný obrat vhodnejším výrazom (Des steppes de l'Ennui, profondes et désertes — Des plaines de l'Ennui, profondes et désertes (414); Qu'un gibet dégoûtant où pendait mon image — Qu'un gibet symbolique où pendait mon image (421); odstrániť obraty povahy pleonastickej (Prodiges de baisers, robustes de santé — Prodigious de baisers et riches de santé (415); D'un liceul vapoureux et d'un brumeux tombeau — D'un linceul vapoureux et d'un vague tombeau (406).

O tom, s akou pozornosťou opravoval Baudelaire postupne texty svojich skladieb, svedčí to, že v mnohých variantoch nachádzame zmeny, ktoré dokazujú, že básnik venoval zvláštnu pečlivosť i najmenším podrobnostiam svojho výrazu. Často na príklad pozmenil daný text tým, že namiesto podstatného mena v jednotnom počte položil substantívum v čísle množnom, alebo naopak množné číslo nahradil číslom jednotným. Vo svojej práci o Baudelairovi pomenáva R. Vivier, že Baudelaire s obľubou označuje vo svojich básňach bytosti »kolektívne, nech už plurálom, zahrnujúcim celý druh, alebo zovšeobecňujúcim singulárom«. ¹⁵⁾ Čo sa týka výrazovej hodnoty príslušných textových zmien, možno usúdiť, že tieto opravy sú zpravidla celkom odôvodnené povahou daného miesta:

Les cloîtres anciens sur leurs grandes murailles / Étaient en tableau la sainte Vérité — Étaient en tableaux la sainte Vérité (345); Vos souvenirs avec leur cadre d'horizons — Vos souvenirs avec leurs cadres d'horizons (430); Sur les foules sans noms que sa monture broie — Sur les foules sans nom que sa monture broie (384); Souvent à la clarté sombre des réverbères — Souvent à la clarté rouge d'un réverbère (410) etc.

Podobne aj tie textové zmeny, ktorými básnik nahradzuje určitý člen neurčitým alebo neurčitý člen členom určitým, sú obyčajne skutočným zdokonalením daného miesta po stránke výrazovej. Uvedieme aspoň niekoľko dokladov. V básni »Le Guignon« napísal pôvodne verše: Dans des solitudes profondes. Pozdejší nahradil neurčitý člen členom určitým, pretože v predošlej sloke označuje paralelné predstavy (Dans les ténèbres et l'oubli) tiež členom určitým.

¹⁵⁾ L'Originalité de Baudelaire. 56.

Pozmenený verš je okrem toho melodickéjší ako verš pôvodný. V básni »Le Flacon« vyskytuje sa v pôvodnom znení verš: Il la terrasse au bord du gouffre séculaire. V druhej redakcii nahradil básnik člen určitý neurčitým. Zmenou člena dosiahol výrazovej symetričnosti k obratu d'un vieil amour, ktorý napísal v poslednom verši tej istej sloky. Zaujímavý doklad toho, akú pečlivosť venoval básnik voľbe vhodného bližšieho určenia danej predstavy, nachádzame vo variantoch skladby »Danse macabre«. Pôvodne napísal v nej verš tohoto znenia: Charme de ce néant follement attifé. Týmto veršom vyjadruje dojem, ktorý v ňom vzbudzuje vzhľad personifikovanej smrti. V tomto znení je daná predstava vyjadrená spôsobom príliš konkrétnym. V druhej redakcii nahradil ukazovacie zámeno určitým členom (du néant...). Určitý člen dodáva tejto predstave rázu príliš obecného. Teprv v treťom, definitívnom znení určil bližšie túto predstavu vhodným spôsobom: O charme d'un néant follement attifé. Niekedy nahradil básnik člen zámenom alebo zámeno členom. Zpravidla je tu vedený snahou vystihnúť presnejšie danú myšlienku alebo zdokonaľiť príslušný text po stránke zvukovej. Prirovnávajúc v básni »Duellum« lásku k súboju dvoch nenávistných bojovníkov, napísal pôvodne verše: Les héros, s'étreignant méchamment, ont roulé... V knižnom vydaní nahradil člen zámenom nos; tým zdôraznil symbolický smysel použitej metafory. V básni »A une Dame créole« nahradil vo verši: Belle digne d'orner nos antiques manoirs' privlastňovacie zámeno určitým členom; tým pripnul tento verš tesnejšie k myšlienke, vyjadrenej v predchádzajúcich veršoch. V básni »Le Possédé« nachádzame v pôvodnom znení verš: Comme un astre éclipse qui sort de sa pénombre. V pozdejšej redakcii nahradil privlastňovacie zámeno určitým členom. Touto zmenou odstránil logickú nesprávnosť, ktorá sa vyskytuje v uvedenom verši. V básni »La Cloche fêlée« napísal pôvodne verš: Ainsi qu'un vieux soldat qui veille sous sa tente. V konečnom znení nahradil privlastňovacie zámeno určitým členom a dosiahol touto zmenou toho, že odstránil jedno opakovanie hlásky s; tým rozhodne upravil citovaný verš lepšie po stránke zvukovej. Podobne zdokonaľil zvukovú stránku verša: S'écroule abondamment sur son pied sec que pince... (Danse macabre), tým, že privlastňovacie zámeno nahradil neurčitým členom.

Keď shrnieme poznatky, ku ktorým sme dospeli rozborom Baudelairových variantov, týkajúcich sa statickej štruktúry daných textov, môžeme z nich vyvodiť tento celkový úsudok o slohovej hodnote príslušných opráv. Prevedené zmeny, ktoré zasahujú často až do najjemnejších slohových podrobností, sú zpravidla takého rázu, že náležité miesto skutočne zdokonaľujú po stránke výrazovej. Sú svedectvom toho, že v postupnom upravovaní jednotlivých redakcií svojich skladieb bol básnik vedený snahou odstrániť logické nesrovnalosti, zhustiť svoj výraz vynechaním zbytočných slov, nahradit pôvodný obrat obratom presnejším alebo vhodnejším, uviesť dané miesto v slohový súlad s predchádzajúcim alebo nasledujúcim tex-

tom básne zdokonalit jeho podobu metrickú, alebo zvukovú. — Baudelaire bol však nielen básnikom, ktorý vo svojej tvorbe bol ovládaný »božskými rozkazmi mozgu«¹⁶⁾ a ktorému »sústredenie všetkých duchovných síl k danému bodu«¹⁷⁾ bolo hlavnou podmienkou tvorčej činnosti slovesnej; bol nielen »architektom slohu«,¹⁸⁾ ktorý hlásal, že »každá veta má byť sama o sebe dobre usporiadanou stavbou«,¹⁹⁾ a ktorý sa obdivoval »tým presným a sústredeným spisovaním, ktorých veta podobá sa gestu«²⁰⁾ a ktorých »myšlienky ako poslušné šípy letia do toho istého cieľa«.²¹⁾ Baudelaire bol tiež básnikom, ktorý »jazyk a písmo požímal ako magické výkony«, ktorému poezia bola »evokačným kúzelníctvom«. O tom, akými výrazovými prostriedkami sa snažil Baudelaire dosiahnuť vo svojich skladbách onej »sugestívnej mágie«, ktorú pokladal priamo za podstatu »čistého umenia«,²²⁾ môžeme sa poučiť rozborom textových zmien, ktoré tvoria druhú spomenutú skupinu variantov »Kvetov zla«.

Predovšetkým je treba upozorniť na to, že Baudelaire so zvláštnou obľubou nahradzuje obecný alebo neutrálny výraz obratom osobitejším. Najčastejšie používa na miesto pôvodného výrazu obratu alebo čisto konkrétneho alebo metaforického.

Ils marchent devant moi, ces yeux extraordinaires — Ils marchent devant moi, ces Yeux pleins de lumières (368); Suspendant mon regard à leurs feux diamantés — Secouant dans mes yeux leurs feux diamantés. (368); Les violons mourant derrière les collines — Les violons vibrant derrière les collines (380); L'oeil errant, et suivant dans nos vastes brouillards — L'oeil pensif, et suivant, dans nos sales brouillards (439); Ainsi qu'une fontaine aux tranquilles sanglots — Ainsi qu'une fontaine aux rythmiques sanglots (415); — Et je vois tour à tour s'étaler sur ton teint / La folie et l'horreur. — Et je vois tour à tour réfléchis sur ton teint... (345); Vers un gouffre où l'air est plein de parfums humains — Vers un gouffre obscurci de miâmes humains (371); Tes grands yeux indiens sont plus noirs que ta chair — Tes grands yeux de velours sont plus noirs que ta chair (438).

Niekedy nahradzuje básnik daný výraz iným obratom, aby lepšie odtienil afektívnu stránku náležitej predstavy alebo aby pôvodný výraz citového rázu nahradil obratom povahy smyslovej:

Une fois, une seule, aimable et bonne femme — Une fois, une seule, aimable et douce femme (369); A sa légère allure orientale — A sa rêveuse allure orientale (363); — Un triste cimetière à l'immense horizon — Le cimetière immense et froid, sans horizon (384); Tristement sous son deuil, la chaste et maigre Elvire — Frissonnant sous son deuil, la chaste et maigre Elvire (350).

Je tuším zbytočne upozorňovať zvlášť na to, že uvedenými textovými zmenami básnik zpravidla dodáva svojmu výrazu mocnejšej evokačnej pôsobivosti. Je zaujímavé, že príslušné zmeny týkajú

¹⁶⁾ Curiosités esthétiques, 104.

¹⁷⁾ Art romantique, 21.

¹⁸⁾ Oeuvres posthumes, 354.

¹⁹⁾ Oeuvres posthumes, 328.

²⁰⁾ Art romantique, 22.

²¹⁾ Oeuvres posthumes, 236.

²²⁾ Art romantique, 127.

sa najviac výrazov prívlastkových. Táto skutočnosť je svedectvom toho, že tomuto druhu výrazov venoval zvláštnu pozornosť. Baudelaire priznal sa ostatne sám, že prisudzoval epitetu veľkú dôležitosť pri voľbe výrazových prostriedkov básnických. »Hlas prídavného mena«, vraví na jednom mieste, »prenikol ma až do kostí«. ²³⁾ Na inom mieste sa priznáva, že najmä »epiteta abstraktného rázu užité na veci hmotné« ²⁴⁾ boli pre neho obdarené mocnou výrazovou sugestívnosťou. Je však treba poznamenať, že vo variantoch Baudelaireových nenachádzame ani jetlinej textovej zmeny, ktorá by bola svedectvom tejto slohovej zvyklosti básnikovej, ktorá, ako správne súdi R. Vivier, ²⁵⁾ náleží k tým znakom jeho umenia, ktoré obklopujú jeho skladby osobitým evokačným ovzduším.

O tom, že Baudelaire snažil sa v postupných redakciách svojich básní zvýšiť výrazovú sugestívnosť svojich veršov, svedčí ďalej to, že veľmi často nahradzuje pôvodný výraz obratom, ktorý danú vec vyjadruje spôsobom intenzívnejším. Tieto textové zmeny sú v celku trojakého rázu: sú určené k tomu, aby zvýšili výraznosť predstavy povahy citovej (J'allumerai les yeux de ta femme attendrie — J'allumerai les yeux de ta femme r a v i e (410); Ses pleurs me déchiraient la fibre — Ses c r i s me déchiraient la fibre (413); La beauté des choses funèbres — L' i v r e s s e des choses funèbres (449); aby zosilnily výraz danej myšlienky (Après avoir touché les coeurs indifférents — Après avoir f o r c é les coeurs indifférents (351); Et tu ne serais plus qu'un objet dérisoire — Et tu ne serais plus qu'un f o e t u s dérisoire (352); Astres dont le soleil ne peut flétrir la flamme — Astres dont n u l soleil ne peut flétrir la flamme (369); a najmä, aby príslušnú predstavu vyjadřily spôsobom plastickejšim. Pre tento druh textových zmien, ktorými sa básnik usiluje zvýšiť sugestívnosť svojho výrazu, nachádzame vo variantoch »Kvetov zla« najčetejšie a najpríznačnejšie doklady. V básni »A une Dame créole« napísal Baudelaire pôvodne verš tohoto znenia: J'ai vu dans un retrait de tamarins ambrés. V druhej redakcii tohoto verša nahradil obrat »un retrait«, ktorý je príliš nejasný, výraznejším obratom »un grand dais«. Ale ani toto znenie ho ešte neuspokojilo a v tretej redakcii nahradil prívlastok »ambrés« epitetami vizuálnymi: vérts et dorés. Ale teprv vo štvrtej redakcii pripadol na definitívny výraz »empourprés«, ktorým zvýšil značne výrazovú sugestívnosť danej predstavy. V básni »Le Crépuscule du soir« vyskytuje sa v pôvodnom znení verš: A travers les lueurs que fatigue le vent. Pozdejšie nahradil použité sloveso výrazom t o u r m e n t e, ktorý vyhovuje o mnoho lepšie celkovému náladovému ovzdušiu básne. V básni »Le Vin des Chiffonniers« napísal pôvodne verš: Souvent à la clarté sombre des réverbères. Prívlastok s o m b r e je v druhej redakcii nahradený výrazom r o u g e, ktorý je o mnoho plastickejší. V inej sloke tejto básne, líčiac vzhľad parížskych handrárov, použil Baude-

²³⁾ Oeuvres posthumes, 407.

²⁴⁾ Oeuvres posthumes, 80.

²⁵⁾ uv. d. 41.

laire pôvodne tohoto verša: Le dos bas, et meurtri sous le poids des débris. V druhej redakcii má verš toto znenie: Le dos martyrisé sous de hideux débris. Prívlastok m a r t y r i s é náležitú predstavu príliš amplifikuje. Teprv v tretej redakcii má uvedený verš znenie, ktoré podáva skutočne »videný« obraz príslušnej veci: Ereintés et pliant sous un tas de débris. V tej istej básni nachádzame zvlášte pozoruhodný doklad toho, ako básnik sa snažil postupne svojmu výrazu dodať väčšej plasticnosti. Popisujúc opojenie, spôsobené vínom, pojal v pôvodnom znení toto miesto svojej básne takto: Ces gens... / Reviennent, parfumés d'une odeur de futailles, / Commandant une armée et gagnant des batailles, / Ils surent qu'il rendrait toujours leur peuple heureux / En suivant à cheval leurs destins glorieux. Toto miesto, plné výrazov príliš obecných, nie dost jasné po stránke myšlienkovovej nahradil pozdejšie veršami, ktorými znázornil danú vec touto podivuhodnou, neobyčajne plastickou poetickou víziou: Ces gens... / Reviennent... / Suivis de compagnons, blanchis dans les batailles, / Dont la moustache pend comme les vieux drapeaux. / Les bannières, les fleurs et les arcs triomphaux / Se dressent devant eux, solennelle magie! / Et dans l'étourdissante et lumineuse orgie / Des clairons, du soleil, des cris et du tambour, / Ils apportent la gloire au peuple ivre d'amour! Z diela Baudelairovho bolo by možné uviesť veľmi mnoho dokladov, potvrdzujúcich poznatok, ku ktorému dochádzame rozborom jeho variantov, poznatok, že snaha po zintenzívnení svojho výrazu, najmä čo sa týče jeho intenzity plastickej, je jedným z najvýznamnejších znakov charakterizujúcich techniku básnikovu. Tento poznatok súhlasí ostatne aj s vlastným svedectvom Baudelairovým. Vo svojom deníku sa priznáva, že »kult obrazov bol jeho veľkou, jedinou, prvotnou vášňou«, že mal »od detstva ustavičnú záľubu v predstavách plastických«.²⁶⁾

Ale napriek tomu, že sloh Baudelairov sa vyznačuje snahou po výrazovej intenzite, nachádzame medzi jeho variantami mnoho dokladov pre to, že často naopak snaží sa náležitými zmenami textovými svoj výraz stlmiť. Zpravidla pozmeňuje po tejto stránke daný text vtedy, keď v pôvodnom znení je príslušná vec vyjadrená príliš realisticky, keď použil v ňom obrat príliš triviálneho, alebo keď pôvodný obrat je prílišnou výrazovou amplifikáciou danej predstavy. Pre prvý druh uvedených textových opráv možno uviesť dva zvlášte pozoruhodné doklady z básní »Les Phares« a »Un Voyage à Cythère«. V prvej skladbe charakterizuje Baudelaire symbolickým spôsobom génia veľkých umelcov, ktorí sú mu hlavnými predstaviteľmi duševného života ľudstva. Znázorňujúc v druhej, čisto lyrickej časti básne, duševné záchvevy, ktoré vyjadrujú diela menovaných umelcov, radom akustických metafôr, zhustuje v pôvodnom znení citové ovzdušie ich umenia, ktoré je mu »najlepším svedectvom našej dôstojnosti«, veršom: Que ce long hurlement qui roule d'âge en âge... V druhej redakcii nahradil obrat long h u r l e m e n t, ktorý

²⁶⁾ Oeuvres posthumes, 123, 74.

nezapadá nijak do celkového citového ladenia básne, obratom ardent s a n g l o t, ktorý je o mnoho vhodnejší, výraznejší a poetickejší. V básni »Un Voyage à Cythère«, popisujúc mrtvolu, visiacu na šibenicí, napísal pôvodne verše: De féroces oiseaux... / Détruisaient avec rage un pendu déjà mûr. / L'organe de l'amour avait fait leurs délices, / Et les bourreaux l'avaient cruellement châtré. V pozdejšom znení odstránil realistickú predstavu, vyjadrenú slovami »l'organe de l'amour«, a pozmenil príslušné verše takto: Et ses bourreaux, gorgés de hideuses délices, / L'avaient à coups de bec absolument châtré. Niekedy tlmí básnik svoj výraz tým, že nahradzuje obrat príliš triviálny iným obratom: En ces temps où le Christ avait ses victuailles — En ces temps où du Christ florissaient les semailles (346); Comme un tyran goinfre de viandes et de vins — Comme un tyran gorgé de viandes et de vins (423). Často kladie tlmenejší obrat na miesto obratu príliš amplifikujúceho: Ne cherchez plus mon coeur; les montres l'ont mangé — Ne cherchez plus mon coeur; les bêtes l'ont mangé (375); Que (les poètes) vos beaux yeux rendraient plus rampants que vos Noirs — Que vos grands yeux rendraient plus soumis que vos noirs (380); Si le corset brutal martyrisant tes flancs — Si le corset brutal emprisonnant tes flancs (439). Uvedené doklady sú tuším svedectvom toho, že pokiaľ Baudelaire v postupných redakciách svojich básní svoj výraz tlmí, robí to zpravidla tak, že nový obrat vyhovuje lepšie v danom prípade. Keby sme si z tohoto hľadiska povšimnuli bližšie jeho slôhovej techniky, poznali by sme, že často tlmenosťou svojho výrazu dosahuje rovnako sugestívnych účinov ako intenzitou vhodne voleného slova. A: Gide prirovnáva po tejto stránke Baudelaira k Racinovi. »Voľba slov«, vraví Gide, »môže byť u Baudelaira nekludnejšia a mať subtilnejšie nároky, ale tón hlasu je ten istý. Namiesto, aby svojmu dechu dávali po spôsobe Corneillovom alebo Hugovom čo najviac zvučnosti, obidvaja hovoria polohlasom, a preto im načúvame dlhšie.«²⁷⁾ Pre úplnosť je treba ešte poznamenať, že niekedy sa snaží básnik príslušnými textovými zmenami danú predstavu sublimovať. Je pozoruhodné, že so zvláštnou obľubou volí v týchto prípadoch predstavy, vzaté z oblasti náboženskej. Uvedieme aspoň niekoľko dokladov:

Leurs chants mélodieux emportés par le vent — Leurs hymnes solennels emportés par le vent (391); Comme le grain fécond tombe dans le sillon — Grain précieux jeté par l'éternel Semeur (410); Comme un oiseau qu'enivre un soleil radieux — Comme un ange enivré d'un soleil radieux (419); A la très — bonne, à la très — belle... / Salut en la vie éternelle / A la très bonne, à la très — belle... / A l'ange, à l'idole immortelle... (441).

Táto vlastnosť výrazovej techniky Baudelairovej je asi určovaná jeho spiritualistickým pojatím básnictva, podľa ktorého »princípom poezie je, presne a proste rečeno, ľudská túha po vyššej kráse«,

²⁷⁾ Predmluva ku »Kvetom zla«, R. Helleu, 1917, XV.

podľa ktorého »nesmrteľný pud Krásna vedie nás k tomu, že zem a jej podívané pokladáme za nástin, za ob d o b u neba.«²⁸⁾

Jestliže Baudelaire pokladal básnickú činnosť za »evokačné kú- zelníctvo«, je to tiež preto, že prisudzoval veľkú dôležitosť zvukovej stránke slovesného výrazu. Vo svojom deníku sa priznal, že chcel »osláviť« nielen »kult obrazov«, ale tiež »kult mnohonásobného po- citu, vyjadrujúceho sa hudbou.«²⁹⁾ V poznámkach k predmluve ku »Kvetom zla« vraví, že »básnictvo blíži sa hudbe prozodiou, ktorej korene siahajú hlbšie do ľudskej duše, než to naznačuje akákoľvek klasická teória.«³⁰⁾ Podobne ako Wagner, ktorého názory na hlboký vnútorný vzťah, spájajúci poeziu s hudbou, komentuje tak podrobne a výstižne v »Romantickom umení«, súdi i Baudelaire, že je treba »mysleť dvojakým spôsobom, poeticky a hudobne, vidieť každú myšlienku pod dvoma súčasnými formami, pretože jedno z obidvoch umení začína svoju funkciu tam, kam siahajú hranice umenia druhého.«³¹⁾ Štúdium Baudelairových variantov potvrdzuje známy pozna- tok, že básnik »Kvetov zla«, venoval zvukovej stránke svojho vý- razu veľkú pozornosť. Skúmajúc predošlé druhy básnikových va- riantov, upozornili sme príležitostne na to, že niekedy urobenými textovými zmenami zdokonalil Baudelaire aj zvukovú štruktúru opravených veršov. Teraz podrobíme túto otázku sústavnému roz- boru a pokúsime sa zistiť, v akom smysle možno príslušné textové zmeny pokladať za výrazové zdokonalenie náležitých veršov.

Tieto textové zmeny môžeme roztriediť do troch hlavných sku- pín, podľa toho, či sa týkajú zvukovej, rytmickej alebo rýmovej stav- by skúmaných textov. Po stránke zvukovej upravuje básnik postup- ne znenia prepracovaných veršov niekoľkorakými spôsobom. Predne je treba upozorniť na to, že v rade prípadov snaží sa zvýšiť hudob- nosť verša vhodnou voľbou slov, ktoré podľa označenia Becq de Fouquières³²⁾ možno nazvať slovami »harmoniotvornými«, t. j. voľ- bou slov, ktoré semanticky i akusticky podporujú vznik danej su- gescie zvukovej. Z dokladov, ktoré nachádzame medzi variantami »Kvetov zla«, uvedieme aspoň niekoľko zvlášte príznačných. V básni »Le Flambeau vivant« napísal autor pôvodne verš tohoto znenia: *Suspendant mon regard à leurs feux diamantés*. Vo vydaní knižnom nahradil výraz *s u s p e n d a n t* slovom *s e c o u a n t*, ktoré je o mnoho výraznejšie než obrát pôvodný a ktoré zvyšuje značne zvukovú sugestívnosť daného verša. V definitívnom znení má tento verš túto osnovu zvukovú: *e ou a/a e eu/eu eu/a a é*. V básni »Le Goût du Néant« je v pôvodnom znení verš: *Le Temps descend sur moi minute par minute*. Pozdejšie pozmenil tento verš takto: *Et le Temps m'engloutit minute par minute*. Prevedenou zmenou vložil do textu slovo *e n g l o u t i t*, ktoré po stránke zvukovej dokresľuje

²⁸⁾ Art romantique, 167.

²⁹⁾ Oeuvres posthumes, 123.

³⁰⁾ Les Fleurs du Mal, vyd. Van Beverovo, 317.

³¹⁾ Art romantique, 220—1.

³²⁾ V. o tom Becq de Fouquières, Traité de versification française. 220.

vhodne danú predstavu, znázornenú akustickou stavbou verša: e e a/a ou í/i ú/e a i ú. V básni »Lesbos« pôvodne znenie verša: Et qui vont sanglotant et ghouissant par saccades pozmenil tým, že slová qui vont nahradil výrazom c o u r e n t, ktorý zdôrazňuje výstižne imitatívnu harmoniu tohoto verša: s/a/gl/o á-e/gl/ou/s/á-a/s/a/c/á. Niekedy upravuje básnik pôvodný text tak, že urobenou zmenou dosahuje v danom verši istého paralelizmu zvukového, t. j. obidve polveršia shodujú sa tým, že v každom z nich spočíva rytmický prízvuk na hláskach podobného rázu. Uvedieme niekoľko z takto upravených veršov: D'écouter, près du feu, qui palpité et qui fume (e ou é-e u eú-i a i-e i ú 386); Entends — tu retentir les refrains des dimanches (a a ú-e a í-e e aín-e i án 409); Allumaient dans nos coeurs une ardeur inquiète (a u aí-a o oeú-u a eú-in i é 430). Ďalej možno uviesť rad textových zmien, ktorými sa básnik snaží zdôrazniť len zvukomalebňú stránku daného verša: Les violons mourant derrière les collines — Les violons vibrant derrière les collines (e/v/i o o-/v/i /br/a-e/r è/-re e o i 380); Sans éperons, ni fouet il essouffle un cheval — Sans éperons. s a n s fouet, il essouffle un cheval (opakovanie hlásky s 384); Un cruel et blessant tic-tac de balancier — Tomber un cliquetis de pierre et de métal (402) etc. Konečne je treba poznamenať, že niekedy snaží sa básnik príslušnými opravami odstrániť príliš časté opakovanie zbytočných asonancií, vyskytujúcich sa v niekoľko po sebe nasledujúcich veršoch. V básni »Hymne à la Beauté« napísal pôvodne verš: Semble un agonisant caressant son tombeau. Vo vydaní knižnom má verš toto znenie: A l'air d'un moribond caressant son tombeau. Vykonanou zmenou odstránil básnik v uvedenom texte dvojité opakovanie nosového a, ktoré sa už opakuje beztoho až príliš často v predošlých veršoch sloky. V básni »Le Flacon« vyskytujú sa v prvom vydaní verše tohoto znenia: Saisit l'âme vaincue et la pousse à deux mains — Vers un gouffre où l'air est plein de parfums humains. V druhom vydaní pozmenil druhý verš takto: Vers un gouffre obscurci de miasmes humains. Tým sa vyhnul prílišnému opakovaniu nosoviek, ktoré nie je nijak odôvodnené smyslom citovaného textu. Zvlášte pozoruhodný doklad nachádzame v tretej sloke básne »Le Jet d'eau«, kde verše: L'éclair brûlant des voluptés a Vers les firmaments enchantés nahradil veršami: Le vif éclair des voluptés a Vers les vastes cieux enchantés. Označenými zmenami odstránil básnik v prvej polovici sloky zbytočné opakovanie nosoviek, aby tým lepšie vynikol náladový protiklad, vyjadrený v tejto strofe: protiklad medzi predstavou horúceho smyslového vznetu a melancholiou splnenej túžby.

Podobne ako pečuje básnik o to, aby urobenými opravami zdokonalil zvukovú štruktúru daných textov, pečuje tiež o to, aby náležitými výrazovými zmenami upravil vhodné rytmickú stavbu príslušných veršov: Jestliže prizreme k tomu, akými zámermi bol básnik vedený pri týchto textových zmenách, poznáme, že upravuje po stránke rytmickej svoje verše predovšetkým tak, aby dosiahol v

nich rytmickej symetričnosti, alebo naopak, aby porušil rytmickú súmernosť pôvodného znenia. Zaviedlo by nás príliš ďaleko, keby sme sa snažili zistiť u každého jednotlivého prípadu, v čom záleží estetická hodnota týchto opráv; spokojíme sa tým, že uvedieme pre každý z oboch týchto druhov textových zmien len niekoľko zvlášte pozoruhodných dokladov.

Et rien, même l'amour, la chambre étroite et l'âtre (2-4-2-2-2) — Ne vaut l'ardent soleil rayonnant sur la mer (2-2-2-3-3) — Et rien, ni votre amour, ni le boudoir, ni l'âtre (2-4-4-2) — Ne me vaut le soleil rayonnant sur la mer (3-3-3-3, 375); Comme un oiseau qu'enivre un soleil radieux (4-2-3-3) — Comme un ange enivré d'un soleil radieux (3-3-3-3, 419); Et chacun jusqu'aux yeux plantait son bec impur (3-3-2-4) — Chacun plantant, comme un outil, son bec impur (2-2-4-4, 420); — La poitrine en avant et gonflant mes poumons (3-3-3-3) — La poitrine en avant et les poumons gonflés (3-3-4-2, 383); C'est la Mort qui console et la Mort qui fait vivre (3-3-3-3) — C'est la Mort qui console, hélas, et qui fait vivre (3-3-2-4, 427).

Je zaujímavé, že v príslušných variantoch nachádzame o mnoho viac dokladov pre prvý než pre druhý druh skúmaných textových zmien. Tento poznatok je v súlade s básnikovým názorom, podľa ktorého »pravidelnosť a súmernosť sú jedným z podstatných potrieb ľudského ducha, práve tak ako složitnosť a harmonia«,³³⁾ a je potvrdením dávno zisteného poznania, že Baudelairova verzifikácia je po niektorých stránkach úplne v tradícii prozodie klasickej.

Zpravidla ovšem išlo Baudelairovi o to, aby urobenými opravami uviedol rytmické členenie daného textu v harmonickejší súlad s náležitou predstavou. Najmä pečoval o to, aby vhodne volenými prostriedkami rytmickými položil dôraz na slová, ktoré s hľadiska semantického sú v kontexte daného verša zvlášte dôležitým prvkom výrazovým. Najčastejšie dosahoval tohto účinu tým, že rytmicky prízvучné slová, končiace sa v pôvodnom znení slabikami mužskými, nahradzoval v opravenej redakcii slovami, zakončenými slabikami ženskými.³⁴⁾

Toi qui, comme un hideux troupeau — Toi qui, forte comme un troupeau (360): Font l'effet de l'encens sur un jardin de roses — Roulent comme l'encens sur un jardin de roses (419); Et sa poitrine honnête est une douce tombe — Et sa chaude poitrine est une douce tombe (409).

Niekedy postavil isté zvlášte výrazné slovo do popredia tým, že ho v opravenom texte umiestil pred cezúru:

Descend, fleuve invisible, avec de sourdes plaintes — S'engouffre, comme un fleuve, avec de sourdes plaintes (340); Et l'émeute aura beau tempêter à ma vitre — L'Émeute, tempêtant vainement à ma vitre (391): Mais j'ai beau me tâter pour trouver la blessure — Mais je me tâte en vain pour trouver la blessure (416).

V niekoľko prípadoch upravil básnik pôvodný text tým, že cezúru, ktorá v prvotnom znení bola celkom pravidelné za šiestou slabikou, položil v opravenej redakcii na miesto nezvyklé:

³³⁾ Oeuvres posthumes, 83.

³⁴⁾ O rytmickej hodnote týchto slov v. A. I. Tranoy, La Musique des vers, 75 a n.

Dans nos cerveaux malsains, comme un million d'helminthes (6—6) — Serre fourmillant, comme un millions d'helminthes (5—6, 340); Sentant l'odeur d'un siècle, arachneenne, et noire (6—6) — Pleine de l'acre odeur des temps, poudreuse et noire (8—4, 371); L'Espoir / Pleurant comme un vaincu, l'Angoisse despotique (6—6) — L'Espoir / Vaincu, pleure, et l'Angoisse atroce, despotique (3—9).

Umiesťovaním cezúry na neobvyklých miestach dosahoval básnik, ako by sme sa mohli presvedčiť rozborom jeho veršovej techniky, zvlášte výrazných poetických účinov. Štúdium jeho variantov vysvetľuje do istej miery smysel Baudelairových slov, podľa ktorých »rytmus vyhovuje v človekovi nesmrteľným potrebám jednotvárnosti, súmernosti a prekvapenia.«³⁵⁾ Baudelaire napísal kdesi o Poeovi, že »ľuboval, si v složitých rytmoch a že hoci boli akokoľvek složité, zatváral do nich hlbokú harmoniu.«³⁶⁾ To isté mohli by sme povedať aj o básnikovi »Kvetov zla«, ktorý, ako vysvitá, tuším už z tých niekoľko uvedených dokladov, bol v postupných opravách svojich veršov vedený snahou, uviesť rytmickú osnovu daných textov v harmonický súlad s príslušnou myšlienkou alebo zvýšiť evokačnú sugestívnu výjadrenú predstavu.

Vo svojom deníku a vo svojich kritických článkoch upozorňoval Baudelaire často na to, že vo výrazovej štruktúre básnického diela má veľký význam voľba vhodného rýmu. Podobne ako rytmus je mu i rým slovesným prvkom, ktorý »vyhovuje tajupľnej a odporujúcej si láske ľudského ducha k prekvapeniu a súmernosti.«³⁷⁾ Kritizujúc v jednej stati dielo ktoréhoho súdového básnika, vytýka mu, že nevie nič o »rýmoch mocne kolorovaných, o tých svetilniach, ktoré ožiarujú cestu myšlienky.«³⁸⁾ V článku o Gautierovi vychvaľuje »pravidelný a súmerný purpur« rýmu, ktorý je presnejší, než to vyžadujú prozodické predpisy. V inej zo svojich kritických statí cituje slová Wagnerove, podľa ktorých »rytmické usporiadanie a (takmer hudobná) ozdoba rýmu sú pre básnika prostriedky, ktoré mu umožňujú zaistiť verš, vete pôsobivosť, ktorá upúťavá ako nejakým kúzlom...«³⁹⁾ Práve tak ako priamym rozborom básnickej techniky Baudelairovej môžeme sa aj štúdiom jeho variantov presvedčiť o tom, že autor »Kvetov zla« venoval voľbe svojich rýmov veľkú pečlivosť. Je však treba vopred upozorniť na to, že príslušné textové zmeny sú u neho určované často nielen snahou zdokonaľiť daný rým po stránke zvukovej, ale tiež snahou, dosiahnuť náležitou opravou väčšej výrazovej presnosti. Medzi jeho variantami nachádzame ovšem mnoho dokladov, ktoré nasvedčujú tomu, že neraz snažil sa rým, nevyhovujúci predpisom prozodickým, nahradiť rýmom dokonalejším, rým dostatočný nahradiť rýmom bohatým atď. Jestliže na príklad vo verši *Et dites-moi s'il est encor quelque morsure* (385) nahradil slovo *morsure* slovom *torture*, možno predpokladať,

³⁵⁾ Vyd. Van Beverovo, 311.

³⁶⁾ *Oeuvres posthumes*, 223.

³⁷⁾ *Art romantique*, 391.

³⁸⁾ *Oeuvres posthumes*, 167.

³⁹⁾ *Art romantique*, 226—7.

že učinil tak preto, aby toto slovo tvorilo bohatý rým so slovom p o u r r i t u r e, ktorým sa končí príslušný predchádzajúci verš. Že básnik bol v tomto prípade vedený uvedeným zámerom, vysvitá najmä z toho, že po urobenej oprave majú všetky verše skladby rýmy bohaté (escargots, profonde, os, onde, tombeaux, monde, corbeaux, immonde, yeux, joyeux, pourriture, remords, torture, morts). Niekedy naopak snažil sa danou textovou zmenou porušiť príliš súmernú zvukovú osnovu rýmov použitých v niekoľko za sebou nasledujúcich slokách. Tak na príklad v básni »Le vin des Chiffoniers« bol pôvodne v počiatočných slokách tento rad rýmov: réverbère, verre, tortueux, frileux, tête, poète, ténébreux, silencieux, sublimes, victimes, suspendu, vertu (411). Pozdejšie nahradil básnik rýmy ténébreux-silencieux rýmami sujets-projets, ktoré povahou svojej prízvučnej hlásky nielen že vyhovujú lepšie v danej okolnosti, ale uvádzajú tiež do pôvodnej zvukovej osnovy rýmovej novú kombináciu hláskovú. Neraz snažil sa básnik vykonanými opravami zvýšiť evokačnú pôsobivosť svojich rýmov. Zvlášte pozoruhodný doklad poskytuje po tejto stránke textová zmena, ktorou upravil pôvodné znenie jednej sloky básne »Le Jet d'eau«. Táto sloka znela zprvu takto: La gerbe d'eau qui verse / Ses mille fleurs, / Que la lune traverse / De ses lueurs, / Tombe comme une averse / De larges pleurs (451). Pozdejšie nahradil prvý, tretí a piaty rým slovami: é p a n o u i e, r é j o u i e, p l u i e; touto zmenou zdôraznil veľmi výstižne zvukový dojem, líčený v citovanej sloke.

Baudelaire nepečuje však len o to, aby použité rýmy príslušnými textovými zmenami zdokonalil po stránke zvukovej; medzi jeho variantami nachádzame tiež mnoho dokladov, ktoré nasvedčujú tomu, že často sú dané opravy určované snahou vyjadriť presnejšie náležitú predstavu. Básnik obetuje často rým výraznejší rým menej výraznému, keď môže takto lepšie vystihnúť logický zmysel opraveného verša. V básni »A une Mendiante rousse« nahradil vo verši: Tes bras se fassent piller (394) slovo piller slovom p r i è r, trebárs pôvodný výraz rýmuje sa lepšie so slovom d é s h a b i l l e r, ktorým sa končí predchádzajúci verš. Je snáď zbytočné upozorniť na to, že táto oprava je celkom odôvodnená zmyslom uvedeného verša. V básni »L'Arme du Vin«, napísal posledné verše pôvodne takto: Comme le grain fécond tombe dans le sillon, / Et de notre union naître la poésie / Qui montera vers Dieu comme un grand papillon (410). Vo vydaní knižnom dal tomuto textu toto znenie: Grain précieux jeté par l'éternel Semeur, / Pour que de notre amour naisse la poésie / Qui jaillira vers Dieu comme une rare fleur. Slovo s i l l o n rýmuje sa síce lepšie so slovom p a p i l l o n, než slovo S e m e u r so slovom f l e u r, ale v opravenej redakcii je daná predstava vyjadrená spôsobom nielen o mnoho logickejším, ale i o mnoho poetickejším než vo znení pôvodnom. V básni »Le Vin des Chiffoniers« nahradil autor vo verši »Songea-t-il dans ses nuits turpides« (414) slovo t u r p i d e s tvoriaci so slovom s t u p i d e s bohatý rým, výrazom m o r b i d e s, pretože touto opravou uviedol tento

výraz vo vzťah k nasledujúcej verš: *A faire du vin un l i n c e u l*. Poznatok, ku ktorému dochádzame rozborom textových opráv, ktorými Baudelaire upravoval postupne rýmy svojich veršov, dokazuje, že i po tejto stránke je jeho básnická technika určovaná do značnej miery snahou po výrazovej presnosti.

Táto snaha, spojená s úsilím zvýšiť vhodným spôsobom evokačnú sugestívnosť svojho výrazu, je, ako vysvitá zo štúdia variantov »Kvetov zla«, hlavným znakom básnického umenia Baudelairovho. Pokúsili sme sa rozborom týchto variantov zistiť, akými výrazovými prostriedkami snažil sa básnik dosiahnuť onej »sugestívnej magie«, ktorú pokladal priamo za podstatu poezie. Ukázali sme na to, že s obľubou nahrádza pôvodný, nie dosť osobitý výraz, obratom konkrétnym, metaforickým alebo obratom, ktorý danú vec vyjadruje spôsobom intenzívnejším. Uviedli sme doklady preto, že tam, kde to vyžaduje povaha príslušného textu, používa naopak namiesto obratov príliš realistických, príliš triviálnych alebo príliš amplifikujúcich, obratov tlmiacich pôvodný výraz danej myšlienky, a upozornili sme na to, že niekedy svoj výraz sublimuje predstavami, vzatými z oblasti náboženskej. Analyzujúc textové zmeny, ktorými básnik upravoval postupne hudobnú stránku svojich veršov, povšimnuli sme si toho, ako zvyšuje vhodne volenými slovami ich zvukovú sugestívnosť, ako snaží sa ich rytmickú stavbu uviesť v harmonický súlad s vyjadrenou myšlienkou a ako pri voľbe použitých rýmov bol vedený nielen snahou zdokonaľiť daný text po stránke zvukovej, ale i požiadavkou logickej presnosti. Keď srovnáme výsledky, ku ktorým sme došli rozborom variantov, týkajúcich sa statickej štruktúry výrazovej, s poznatkami, ktoré vyplývajú zo štúdia druhej hlavnej skupiny textových opráv básnikových, dojdeme k záveru, že hlavná zásada, ktorou sa Baudelaire riadil vo svojich opravách, bolo, stručne rečeno, presvedčenie, že dokonalým slovesným tvorcom je ten, kto »medzi nesčíselnými spôsobmi, ktorými sa dá vyjadriť daná myšlienka«, vie najst »pravý, jedinečný výraz«, ktorý jedine, s priamou »matematickou presnosťou« vyhovuje v príslušnej okolnosti. Banville vyslovil sa o Baudelairovi, že »veril len v trpezlivú prácu, v pravdu, rečenú dobrou francúzštinou, v kúzelnú moc správneho slova«.40) Charakterizoval básnickú osobnosť autora »Kvetov zla« slovami, ktoré shodujú sa s výsledkom nášho skúmania.

---

40) Souvenirs, 86.

Školské zprávy za rok 1932/33.

1. Učiteľský sbor.

Zmeny: *Zo sboru odišli:* Oldrich Brýža, zat. prof. reál. gymnázia. Jaroslav Holý, profesor štát. reál. gymnázia, profesorka Maria Michková bola menovaná na ref. reál. gymnázium v Jihlave. Profesor Karol Štika bol preložený na ref. reál. gymnázium vo Zvolene. Profesor Jaroslav Votruba do 31. marca na zdravotnej dovolenej vstúpil dňom 1. apríla na dočasný odpočinok.

Do sboru prišli: kand. profesury pí. Viktorie Dvořáková-Hašpellová ako supl. profesorka. Profesor Julius Krmešský bol menovaný pre náš ústav; dr. František Pauk, zat. profesor, bol pridelený z reálky Praha XII. Emanuel Pavlata, zat. profesor, bol pridelený z ref. reál. gymnázia vo Zvolene. Jaroslav Vrtek, zat. profesor, bol pridelený z reál. gymnázia v Bratislave.

Prof. PhDr. St. Kamarýt, člen Uč. spol. Šafaříkovej a J. Ponocný boli členmi skúšobnej komisie pre ľudové a mešt. školy v Bratislave, prof. Jozef Pok, člen skúšobnej komisie, vedie štud. poradňu stredoškolskej sociálnej pečlivosti pre Slovensko, vyučoval K na Pedagogickej akademii v Bratislave. Dr. Štefan Bezák viedol správu školskej kongregácie Notre Dame v Bratislave. Prof. dr. Václav Vážný bol súkr. docentom filozofickej fakulty univerzity Komenského, členom vedeckej skúšobnej komisie pre učiteľov škôl stredných, členom slovenského pracovného výboru štátneho ústavu pre ľudovú pieseň, členom Učenej spoločnosti Šafaříkovej. Profesor dr. Otokar Levý bol súkromným docentom filozofickej fakulty univerzity Komenského v Bratislave, člen Učenej spoločnosti Šafaříkovej. Prof. dr. Ján Húsek bol členom Učenej spoločnosti Šafaříkovej, riad. členom výboru slov. odb. Národnej rady československej, členom Slovenskej matice, Národopis. spol. českoslov. v Prahe, Zemeľského muzea, Spoločnosti vlastivedného muzea v Bratislave (referentom národopisného odboru), tajomníkom Národopisnej rady pre Slovensko, členom Spoločnosti pre štúdiu menšín v Prahe, predsedom národopisnej sekcie Štefánikovej spoločnosti, členom výboru Osvetového sväzu pre Slovensko, členom župného vzdelávacieho sboru sokolskej župy Masarykovej v Bratislave, miesto-predsedom Českoslov.-bulharského krúžku, členom Slovanskej besedy, predsedom pracovného výboru Sdružených slovenských spolkov v Bratislave atď.

Stav učiteľského sboru.

1. *Karol Hepner*, riaditeľ. F 4ab₄; 4 hod.; od 1. II. F 3₃, 4b₂; 5 hod.
2. *ThDr. Štefan Bezák*, prof. Nb 1—7₂₂ + exh₂, RG Nb 1d₂, 2d₂; 28 hod.
3. *Matúš Černák*, prof. (§ 70) D 1a₁, 3₂, 5₂, 7₃, Z 5₂, Čs 1b₅, N 2b₄, RG D 2d₂; 21 hod.; od 16. X.—5. XI. D 1a₁, 3₂, 5₂, 7₃, Z 3₂, 5₂, Čs 1b₅, RG 2d₂; 19 hod.; od 5. XII. D 1a₁, 3₂, 5₂, 7₃, Z 3₂, 5₂, Čs 1b₅, N 2b₄, RG D 2d₂; 23 hod.; od 13. II. D 1a₁, 3₂, 5₂, 7₃, Z 3₂, 5₂, Čs 1b₅ + RG 2d₂; 19 hod. Triedny 5.
4. *Alojz Dolínek*, prof. Čs 1a₅, 4b₄, 6b₃, N 4ab₆, 6ab₄; 22 hod.; od 16. X.—5. XI. Čs 1a₅, 4b₄, N 4ab₆, N 6a₂; 17 hod.; od 5. XII. Čs 1a₅, 4b₄, Čs 6b₃, N 4ab₆, 6ab₄; 22 hod.; od 13. II. Čs 1a₅, 4b₄, N 4ab₆; 15 hod. Triedny 4b.
5. *Viktoria Dvořáková-Hašpelová*, supl. prof. Čs 2b₅, 5₄, N 2a₄, 3₃, RG N 1b₄; 20 hod.; od 16. X.—5. XI. Čs 2b₅, 5₄, N 3₃; RG N 1b₄; 16 hod.; od 5. XII. Čs 2b₅, 5₄, N 2a₄, 3₃, 6a₂, RG N 1b₄; 22 hod.; od 13. II. Čs 2b₅, 5₄, N 3₃, 6a₂, RG N 1b₄; 18 hod.
6. *PhDr. Anna Hájková*, prof. (§ 70), prikázaná službou reálke Komenského vo Viedni.
7. *Jozef Houdek*, prof. T 1—7₂₂, DT₂, 24 hod. Správca telocvičných sbierok.
8. *PhDr. Ján Húsek*, prof. Čs 4a₄, 6a₃, 7₄, Fr 6a₃; 14 hod. Triedny 6a. Správca žiackej knižnice.
9. *František Kadlec*, prof. Od 16. X.—5. XI. Čs 6b₃, N 2ab₃, 6b₂, 7₂; 15 hod.; od 13. II. Čs 6b₃, N 2ab₃, 6b₂, 7₂; 15 hod. Správca profesorskej knižnice.
10. *PhDr. Stanislav Kamarýt*, prof. Ch 4—6₁₁, Ph 7₂, Z 1b₂ + cvič. chem. 2; 17 hod. Správca chemických sbierok.
11. *Viktor Kresta*, prof. (§ 70), prikázaný reálke Komenského vo Viedni.
12. *Julius Krmešský*, prof. M 1ab₃, F 6ab₃, 7₄; 20 hod. Triedny 6b.
13. *Karol Langer*, zat. prof. št. reál. gymnázia, od 4. X. K 4a₂; 2 hod.
14. *PhDr. Otakar Levý*, prof. Čs 2a₅, 3₄, Fr 3₅, 7₃; 17 hod. Triedny 3.
15. *PhDr. Ján Marušiak*, prof. D 1b₁, 4ab₄, Z 4ab₄, RG 1d₁; 10 hod. Triedny 4a. Mal snižený úväzok.
16. *Gizela Ormayová*, prof. M 2ab₃, 3₃, 6ab₃, F 3₃, 22 hod.; od 1. II. M 2ab₃, 3₃, 6ab₃, F 4a₂; 21 hod. Triedna 2a.
17. *PhDr. František Pauk*, zat. prof. P 1ab₆, 5₂, Z 1a₂, 3₂, RG P 1d₃, M 1d₄, 2d₄; 23 hod.; od 16. X. P 1ab₆, 5₂, Z 1a₂, RG P 1d₃; M 1d₄, 2d₄; 21 hod.

18. *Emanuel Pavlata*, zat. prof. M 4ab₆, G 3₂, 4ab₁, K 1ab₈, RG K 1d₄; 24 hod.

19. *Jozef Pok*, prof. (§ 70), K 2ab₈, 3₂, 4ab₁, 5₃, 6ab₁, 7₂, RG K 2d₄; 27 hod.; od 4. X. K 2ab₈, 3₂, 4b₂, 5₃, 6ab₁, 7₂; 25 hod. Správca kresliarskych sbierok.

20. *Jozef Ponocný*, prof. D 2ab₁, 6ab₁, Z 2ab₁, 6ab₁, RG Z 2d₂; 18 hod. Triedny 2b.

21. *PhDr. Anton Schroller*, prof. (§ 70), prikázaný službou reálke Komenského vo Viedni.

22. *Jarmila Šperglová*, prof. N 1a₁, 5₂, 7₂, Fr 4ab₁₀; 18 hod.; od 16. X.—5. XI. N 1a₁, 5₂, Fr 4ab₁₀; 16 hod.; od 5. XII. N 1a₁, 5₂, 7₂, Fr 4ab₁₀; 18 hod.; od 13. II. N 1a₁, 5₂, Fr 4ab₁₀; 16 hod. Triedna 1a.

23. *PhDr. Václav Vážný*, docent univerzity Komenského, prof. Mal úplnú vedeckú dovolenú.

24. *Jaroslav Votruba*, prof. mal. zdravotnú dovolenú. Od 1. IV. na dočasnom odpočinku.

25. *Václav Vrbský*, prof. (§ 70). Bol prikázaný službou reálnemu gymnáziu Komenského vo Viedni.

26. *Jaroslav Vrtek*, zat. prof. N 1b₁, Fr 5₃, 6b₃, RG T 1d₂, 2d₂, Fr 5b₆; 20 hod. Triedny 1b.

27. *Ján Zbořil*, prof. P 2ab₆, 6ab₆, 7₃, RG P 2d₃; 18 hod. Správca sbierok prírodopisných.

28. *Karol Zdráhal*, prof. M 5₁, 7₅, G 5₃, 6ab₆, 7₂; 20 hod. Triedny 7. Správca sbierok geometrických.

29. *Anna Dočkalová*, učiteľka spevu. Učila spevu rel. pov. 1ab₁, 2ab₁, RG 1d₂, nepov. I. od.

30. *Rudolf Biringer*, gener. vikár cirkvi československej. Nbčs v 2. odd. a exhorta.

31. *Em. B. Lukáč*, zat. prof. d. r. r. g., vyučoval spoločne pre bratislavské stredné školy náb. ev. a. v.

*

František Škubník, školník, od 1. IV. na zdr. dovolenej.

Cyprián Oravec, výp. školník od 1. IV.

2. Kronika.

Vyučovať sa počalo pravidelne dňom 1. septembra. Od počiatku školského roku do 16. októbra bol nemocný prof. Fr. Kadlec. Jeho úväzok bol suplovaný členmi sboru. — Dňa 9. septembra preslovil k žiakom spomienku na básnika Jaroslava Vrchlického profesor dr. Ján Húsek. — Dňa 12. septembra bol náš ústav počtený návštevou pána ministra školstva a národnej osvěty dr. Ivana Dérera, ktorý v sprievode pána vládneho radcu Ferdinanda Píseckého navštívil triedy Ia, IVa, VIa, VII. Pán minister ujal sa v každej triede slova, vybidnul žiakov k intenzívnej práci, jeho vlúdne slová boli žiakmi vrelo ocenené.

Oslava stých narodenín Miroslava Tyrša bola dňa 17. septembra v dvoch oddeleniach, v prvom prehovoril prof. Jozef Houdek, v druhom prof. dr. Ján Húsek. Za vedenia prof. dr. J. Húska a prof. Jozefa Poka prehliadli si žiaci sokolskú výstavu v budove Umeleckej besedy slovenskej.

V dňoch 7. a 8. októbra boli opravné maturitné skúšky. Predsedal pán vrchný šk. radca Matúš Stolárik. Skúške sa podrobilo 14 verejných žiakov a 2 externisti. 5 žiakov verejných bolo uznaných dospelými, piatim bola povolená oprava z jedného predmetu. trom z dvoch predmetov, jeden bol reprobovaný na jeden rok. Jeden externista behom skúšky odstúpil, druhý bol reprobovaný na rok. 14. výročie vzniku Československej republiky bolo oslávené dňa 28. októbra školskou slávnosťou poriadanou Štefánikovým vzdelávacím krúžkom študentským. V programe boli čísla hudobné, spevné, recitácie a prednášky žiakov. O hudobnú časť pečoval profesor Karol Zdráhal. Recitácie boli nacvičené prof. dr. J. Húskom.

Pri oficiálnych športovných oslavách 28. októbra pri hviezdiovom behu holdu štátnej vlajke účastnili sa dve štafety našich žiakov. Boli podelení plaketami účastníkov.

Chrípka so zánetom pohrudnice mala obeť:

Jaroslav Turyna

žiak Ib.

zomrel dňa 27. októbra 1932.

Školský život išiel celkom pravidelne.

Dňa 16. decembra slávila škola národný sviatok Juhoslávie.

Dňa 23. januára 1933 bol ústav navštívený pánom z. š. i. vrchným školským radcom Matúšom Stolárikom.

Dňa 27. februára mal spisovateľ A. C. Nor prednášku pre žiakov vyšších tried na téma: »Ako vzniká umelecké dielo«. Masarykova letecká liga usporiadala dňa 1. marca prednášku so svetelnými obrazmi pána št. kapitána J. Rosenbauma: »Plynové útoky a obrana proti nim«. Dňa 3. marca recitoval býv. režisér pražského nemeckého divadla, pán A. Rittig, žiakom ukážky modernej i klasickej literatúry nemeckej. Úspech bol ako obvykle veľký.

Narodeniny pána prezidenta ČSR. T. G. Masaryka boli oslávené Štefánikovým vzdelávacím krúžkom pre všetkých žiakov spoločne. Na programe boli hudobné čísla a spev. Preslov žiaka Štefana Pánisa, predsedu krúžku, upravil prof. dr. J. Húsek. Žiaci vyslúchli prednášku pána ministra dr. Ivana Dérera vysielanú rozhlasom. Spevy národných piesní boli vedené učiteľkou spevu, sl. A. Dočkalovou.

Dňa 12. marca mal každoročnú recitáciu z francúzskej literatúry pán R. Alléon.

V dňoch 27., 28. a 29. apríla boli písomné skúšky maturitné. Od 28. apríla boli zdravotné prehliadky žiakov vyšších tried. Žiaci Ia, b boli prehliadnutí na začiatku roku.

Dňa 3. mája bolo spomenuté národného sviatku republiky poľskej, 10. mája neodvislosti kráľovstva rumunského. Dňa 23. mája boli preočkovaní žiaci štrnásťroční. Dňa 22. mája pri zájazde slovinského peveckého sboru z Trbovlje »Trboveljski Slavček« víтали naši speváci banické deti z Trbovlje hymnou juhoslávskou a zaspievali Smetanové sbory z »Predanej nevesty«. Ich úspech toho dňa bol počiatkom úspechov nasledujúcich.

Veľkou udalosťou bol deň 28. mája, kedy mohli naši žiaci ukázať svoje umenie na dni ľudovej piesne. Slávnosť táto bola poriadaná Osvetovým sväzom v záhrade Zemského vojenského veliteľstva. Podľa súhlasnej recenzie vo všetkých časopisoch bratislavských mali naši žiaci úspech najväčší. Prednes a spev bol označený za koncertný a umelecký.

Dňa 8. a 16. júna usporiadal Mestský zdravotný ústav zdravotnícke prednášky pre žiakov vyšších tried nášho ústavu.

Ústne maturitné skúšky konali sa od 12.—16. júna 1933 za predsedníctva p. v. šk. radcu Matúša Stolárika. Skúške sa podrobilo 31 verejných žiakov. Z nich boli 4 uznaní dospelými s vyznamenaním, 20 dospelými, 5 majú opravu z 1 predmetu a 2 opravu z 2 predmetov.

Dňa 24. júna účinkovali naši žiaci na koncerte v Piešťanoch. Dňa 26. júna bola školská oslava Pribinova s predpísaným programom. Reč prehovoril prof. M. Černák.

Školský rok bol zakončený dňa 28. júna, pred rozdaním vysvedčení bolo spomenuté významu vierozvestov Cyrila a Metoda a Majstra Jána Husa.

Umelecká výchova

bola pestovaná podľa osnôv v hodinách kreslenia, kde boli žiaci, pokiaľ to čas dovoľoval, oboznamovaní s typickými predstaviteľmi nášho aj cudzieho umenia, poučení o dôležitých epochách všetkých jeho druhov.

Aby žiaci poznali súčasné výtvarné umenie, navštívili význačnejšie umelecké výstavy v Bratislave, kde im bol podaný odborný výklad.

V kreslení bolo prísne dbané na peknú úpravu a čistotu výkresov a všetkých grafických prejavov, čím bol nepriamo cvičený cit estetický a smysel pre čistotu. Výstava výkresov podala prehľad o celoročnom snažení a práci v tomto smere.

Telesná výchova.

Préd rokom som sa v tejto stati krátko zmienil o významných prednáškach dr. Karola Paulhofera a dr. J. Spitzzyho z Viedne.

ktorí v Amsterodame jedinečným spôsobom ventilovali otázku telesnej výchovy školskej mládeže. A dnes, prv než prejdem k telocvičnej histórii tohoto školského roku, mám na srdci niekoľko slov o športe.

Športové hnutie rozšírilo sa v poválečných rokoch priamo fantasticky. Šport prenikol k nám, vlastne len k niekoľkým jedincom, koncom rokov osemdesiatych minulého storočia. Bol niečím tak novým, že u jedných vzbudzoval vzrušenie a nadšenie, u druhých úplný odpor. Je zaujímavé, že mnohí ľudia nemôžu ani dnes tento nový smer pochopiť, ba čo horšieho, nesnažia sa mu ani rozumieť. Avšak šport je na postupe cez všetky politické, sociálne i hospodárske nesnádze. Dnes vládne nad mnohomilionovým zástupom, ktorý stále nezadržiteľne stúpa. Svojou bezprostrednosťou zaujal svojich vyznávačov tak, že títo v prvých rokoch nemali času, ani možnosti starať sa o program a cieľ jeho ideovej náplne. Vedel teda zamestnať človeka úplne dľa antického hesla: »Primum vivere, deinde philosophari«.

Moderná doba je dobou športu; niet skutočne druhého javu, ktorý by tak zasahoval, keď nie priamo prostupoval všetky hnutia nášho složitého dnešného života.

O športe je toľko názorov, koľko je vôbec možných vzťahov k nemu. Kritickým rozborom javu športového sa dopátrame toho, čo tvorí podstatu športu. A tu treba zdôrazniť, že šport je len pojem abstraktný; v skutočnosti existuje len športová činnosť. Je isté, že na činnosti športovej najpatrnejšia je činnosť telesná, ktorej produktom je pohyb. Menej patrná je ju sprevádzajúca činnosť duševná, ktorá však býva v závode najdôležitejšia, jak presvedčivo ukázal na príklad svetový bežec Nurmi. Pre športovú činnosť hovorí celý rad kladných hodnôt. Predne výchova v športe deje sa samovýchovou. Čomu sa sám nenaučím, čoho sa sám nedopracujem, to nemám a nikto mi to nemôže dať. Šport núti tiež každého jednotlivca starať sa sám o seba a tým vedie k samostatnosti; táto vlastnosť zvlášť v dnešnej dobe je neoceniteľná, lebo samostatnosť je schopnosť a možnosť zlepšenia života individuálneho i sociálneho.

Túto stručnú stať o športe a hlavne doslov neadresoval som len študentom, ale predovšetkým vám, rodičia. Doprajte svojim deťom dostatok pohybu a radosti zo športu!

Počúvame síce ešte dnes, že činnosť športová zosurovuje, ale pri podrobnejšej analýze nenachádzame v činnosti športovej zosurovujúceho rysu, najdeme však pravý opak toho, že ľudia zosurovujú šport. To však sú len zriedkavé prípady; ináč vidíme, keď platilo prv, že gentleman tvorí šport, platí dnes, že šport tvorí gentlemana.

Povinnému telocviku sa vyučovalo po dvoch hodinách týždenne v každej triede; celkom 22 hodín. Toho roku prvý raz bol tiež zavedený dievčenský telocvik; všetky žiačky byly zaradené do jedného oddelenia a cvičily vždy v pondelok a štvrtok. Za počasia len trochu priaznivého sa cvičilo na ústavnom dvore, kde sa pesto-

vala, jako v rokoch minulých, ľahká atletika, najmä však závodné hry, z ktorých hádzaná a wolleyball udržaly svoj primát.

V dnešnej dobe všeobecného rozmachu míčových hier je to pochopiteľné. Bohužiaľ, ani toho roku pre nedostatok finančných prostriedkov nemohol som doteraz zaviesť košíkovú a pozemný hockey. Niekoľkokrát som už poukazoval i v rodičovskom sdružení na to, že príspevok 3 Kč ročne na hry pri dnešnej drahote športových rekvizít je príliš malý.

Pri nacvičovaní behu hladkého, prekážkového i štafetového používali sme príhľej Pálffyho záhrady. Je veľká škoda, že nám miesto doteraz, ačkoľvek žiadosť bola riaditeľstvom už pred dvoma rokmi podaná a i rodičovské sdruženie nášho ústavu niekoľkokrát zakročovalo, toto miesto dosiaľ nepridelilo. Zlepšenie zdravotného stavu nášho žiactva, nerušený chod vyučovacej hodiny, lepší vzhľad tejto časti ulice sú iste pádne dôvody, ktoré by mohli pri-máť rozhodujúcich činiteľov u mesta ku kladnému vyriešeniu našej odôvodnenej žiadosti.

Na ústave máme rad športových oddielov: plavecký odbor, ľahkoatletický, lyžiarsky, odbor míčových hier (wolley, hádzaná, futbal), odbor skautov, kanadský hockey a odbor vesliarsky. Žiaci vyšších tried mali vľani možnosť cvičiť vesľovanie pod dozorom skúsených závodníkov v Slovenskom vesliarskom klube. Toho roku však tento odbor nevyvinul skoro žiadnej činnosti; nazdávam sa, že príčinou toho zjavu je príliš ostrý tréning, málo pohybu a mnoho času, ktorý tento šport vyžaduje. A dnešná mládež chce predne výdatný pohyb, hodne zmeny a kolektívnu prácu. Na aprílovej schôdzi Štefánikovho krúžku utvoril sa športový odbor, ktorý venoval menší obnos na zakúpenie plaket a bol tak iniciátorom usporiadania ústavného turnaja vo wolleyballu, hádzanej a v ľahkoatletickom trojboji. Verím, že na budúci rok tento odbor prispeje značne k športovej ctižiadostivosti a k pekným výsledkom.

Plavci zahájili svoju činnosť už v septembri a plávali dvakrát týždenne; mimoškolskému výcviku venoval sa zase s ochotou náčelník Záposlovenskej župy, pán Pazourek. Hospodárska kríza doľahla tiesnive tiež na tento odbor a tréning udržali sme len s veľkou námahou; mesačné vydanie činí 200 Kč, ktoré sa dalo horko-fažko sohnáť.

Hovoríť o význame kúpania a plávania, je iste zbytočné, veď každý dobre vie, že plávanie má nielen pre školskú mládež, ale pre každého nepopierateľnú cenu. Lekárske autority dneška shodujú sa jednomyselne v tom, že plávanie blahodárne pôsobí nielen na riadny vývin individua, ale predovšetkým na sústavu nervovú. Obťažné a složité cviky na náradí, spletité cvičenia prosté a poradové, rôzne umelé reje sú na mieste vtedy, keď vyžaduje modzog cvičenia a väčšieho zamestnania. U mládeže študujúcej, preťaženej duševnou prácou, so sústavou nervovou stále činnou a preto pre-

krvenou, sú také cviky na škodu. Hodina telocvičná má byť modzgu hodinou odpočinku, preto zasluhujú prednosť prirodzené pohyby, pochody, skok, hry, a predovšetkým plávanie.

Naši chlapci štartovali na týchto závodoch: dňa 13. decembra 1932 na Národných závodoch o putovný pohár A-Zet, České slovo; 10. apríla na medziklubových závodoch I. Čs. ŠK. Bratislava—Bar Kochba, na ktorých zvíťazil Baderle (100 m znak) a Sovík (50 m prsia). Baderle štartoval i vo februári v Prahe na národných závodoch Hagiboru, kde bol tiež prvý na 100 m znak; 13. mája na medziklubovom trojmatchi Bar Kochba, Slávia a I. Čs. ŠK. Bratislava, bol zase Baderle prvý na 50 m znak, na 200 m prsia juniori bol Tierberger taktiež prvý a 200 m crawl juniori Tierberger tretí; 50 m prsia Sovík tretí; 100 m prsia Ponocný tretí; 15. júna štartovali naši i na dorasteneckých majstrovstvách Západoslovenskej župy, kde Baderle a Sovík umiestili sa vo svojich disciplinách ako prví.

K plaveckým závodom čl. stredných škôl v Bratislave toho roku nedošlo, pretože pohár mesta Bratislavy sme vlni definitívne vyhrali a dosiaľ sa nenašiel žiadny mecenáš, ktorý by venoval nejakú novú trofej.

Lahká atletika cvičila sa najviac na školskom dvore. Veľmi pekných výsledkov docielil toho roku žiak VI. triedy Fray, ktorý dňa 14. mája 1933 na závodoch o Mičurov pohár v silnej konkurencii bol III. na 100 m a na závodoch dňa 25. mája 1933 o Morávkov pohár v skoku ďalekom bol I. a na 100 m II. Do diaľky skočil 582 cm a 100 m bežal za 11.6 vt. V skoku vysokom bol prvý na našom ústave Dotter výkonom 158 cm; toho roku nedosiahli sme laňských výsledkov. Zato som pozoroval, že v nižších triedach je rad nádejných chlapcov. Tak žiak triedy Ia Čietek, celkom normálne vyvinutý, skočil do výšky 120 cm a Bisták 119 cm. Leffler v triede IVa 131 cm. Vo vrhu guľou niekoľko žiakov vrhá cez 12 m.

Jednotlivé podniky, ktorých sme sa zúčastnili, prípadne usporiadali: 19. septembra bol sohraný wolleyballový turnaj a víťazom stala sa trieda VIb; 23. októbra sohrali sme zápas v hádzanej s učiteľským ústavom v Modre. Veľmi cenným úspechom bolo umiestnenie (III.) našej štafety (medzi deviatimi) na hviezdicovom štafetovom behu »Pocta štátnej vlajke«, dňa 28. októbra 1932. Za náš ústav bežali v krajne nepriaznivom počasí dve štafety, vždy 10 závodníkov po 400 m. Každý člen víťaznej štafety obdržal upomienkovú plaketu od redakcie časopisu »České slovo«.

22. januára štartovalo päť žiakov na lyžiarskych závodoch Ski klubu, kde žiak Zahradník bol II. a Jakubec III. na 2 km.

31. marca predviedlo 69 žiakov a žiačok rodičovskému sdruženiu vzornú hodinu telocviku.

5. apríla cvičilo 10 chlapcov z triedy IVb na dorasteneckej akadémii v YMCE. 28. apríla bol zápas v hádzanej mešťianka (kurz) IVb.

Od 11.—24. mája konala sa športová súťaž športového odboru Štefánikovho krúžku. Sostávala z ľahkoatletického trojboja (skok vysoký, alebo ďaleký, vrh guľou a beh na 100 m), volleyballu a hádzanej. Zápasy konaly sa na dvore ústavu; ľahkoatletický trojboj na Lafranconi (hrište Vysokoškolského športu). Víťazom v hádzanej bola trieda VII., vo volleyballu trieda VIb a v ľahkoatletikom trojboji Fray, ktorý docielil 1433 bodov; II. bol Dotter 978 bodov a III. Bukva 864 bodov. Fray týmto víťazstvom získal umeleckú plaketu a stal sa držiteľom putovnej ceny prof. sboru. 14. mája štartovali sme na stredoškolských ľahkoatletických závodoch o Mičurov pohár. Navrátil bol III. na 400 m.

25. mája zúčastnili sme sa závodov o Morávkov pohár (maď. a nem. ústavy). — O umiestnení viď vpredu!

28. mája cvičili žiaci triedy IVb pri oslave 10ročného trvania YMCA. v Bratislave. Celkom tohoto roku zúčastnili sa žiaci-závodníci 18 rôznych športových podnikov.

Na konci školského roku, dňa 21. júna, získali sme cenné víťazstvo a putovný pohár na plaveckých závodoch bratislavských škôl, ktoré usporiadal plavecký odbor PTE. Vo veľkej konkurencii, kde niektoré ústavy postavily vyše dvacať závodníkov, naši štyria kvartáni (Baderle, Procházka, Sehrig, Sovík) s prevahou zvíťazili.

Školské hry pre nižšie triedy konaly sa pravidelne v utorok a piatok, pre vyššie príležitostne, čo sa dobre osvedčuje, ako som vlni uviedol. Jednak mnoho žiakov je prespolných, majú i odpoľudňajšie vyučovanie a ich pobyt v Bratislave je viazaný odjazdom vlakov; jednak žiaci, ktorí bývajú v mieste, majú na ihriská ďaleko.

Jednotlivé odbory mali stanovené dni, okrem ktorých si mohli sami vyjednať určité zápasy. V rôznych telocvičných spolkoch (Sokol, RTJ., Orol, YMCA, kluby I. Čs. ŠK. Bratislava) cvičilo pravidelne dvakrát týždenne asi 150 žiakov. Z tejto malej štatistiky je patrné, že žiaci mali dostatok príležitosti k dôkladnému osvieženiu — k riadnej rekreácii.

Každý národ vždy upínal a upína dnes svoje nádeje na svoj dorast a do potomkov skladá uskutočnenie svojich túžob a ideálov. Vznešená úloha, prispieť ku kultúrnemu rozvoju mravnému, splní iba potomstvo, ktoré bude složené z jedincov fyzicky i duševne zdravých a zdatných. Ku koncu tejto zprávy o telesnej výchove na našom ústave podotýkam, že niektoré partie som čerpal z obsiahlej publikácie, ktorá bola vydaná za podpory ministerstva zdravotníctva a telesnej výchovy.

Na jednej z četrých svojich prednášok predniesol univ. prof. dr. Weigner, náš, vynikajúci telovýchovný pracovník, tieto slová, ktoré tvoria záver tejto zprávy:

»Každý jednotlivec, muž i žena, každá rodina, všetky školy, podniky priemyslové i zemeľské, spolky a úrady musia si uvedomiť dôležitosť a nezbytnosť správnej výchovy telesnej a v dô-

sledku toho musí pečlivosť o telesnú výchovu stáť v popredí záujmov všetkých vrstiev spoločenských. Zvlášť telesná výchova detí a dospelajúcej mládeže, študujúcej i remeselnej, mužskej i ženskej musí byť náležite zorganizovaná a vedená zásadami hygienickými a etickými.

Veľký je cieľ, ku ktorému mierime, riadiac sa svojimi vzormi od Husa k Palackému a k Havlíčkovi; cieľa dôjdeme výberom vhodných prostriedkov, pevnou vôľou k činu, opravdovou radostnou prácou a neochvejnou vierou v zdar a šťastnú budúcnosť národa!«

Rodičovské združenie pri štátnej reálke v Bratislave.

Na schôdzi dňa 4. X. 1932 bola podaná zpráva o činnosti za školský rok 1931/32.

Pre rok 1932/33 bol zvolený výbor: Predsedom bol zvolený pán inž. Jaroslav Bartošek, riaditeľ mestskej elektrickej dráhy v Bratislave. Členmi výboru: pán Julius Adamiš, ev. farár, p. Gustáv Napravil, hosp. radca v. v., pani M. Moníková, choť t. rady ČSD. Zo sboru profesorského: riaditeľ Karol Hepner, dr. František Pauk a Emanuel Pavlata. Náhradníkmi boli zvolení: pán Václav Novotný, inšp. ČSD, a prof. K. Zdráhal.

Bol stanovený program pre tento rok: Mliečna akcia, podpora sociálnej práce, konanej Spolkom pre podporu chudobných študentov št. reálky bratislavskej, opatrenie ihriska pre žiakov.

Druhá plenárna schôdza bola dňa 20. XII., prednáška riaditeľa K. Hepnera o pomere primánov k škole a práci s nimi v I. triede a v rodine. Otázky ihriska horlive sa ujali pp. predseda združenia inž. P. Hájek, t. radca a člen mestskej rady I. Kellner.

Tretia schôdza konala sa dňa 20. januára. Riaditeľ referoval o mliečnej akcii, prevedenej na našej škole. Prof. dr. Ján Húsek prednášal: »Jak si má upraviť študent život mimo školu«.

V shromaždení dňa 31. marca prof. Jozef Houdek s vybranými žiakmi predviedol ukážky prostocvikov pre žiakov, k cvičeniu doma. Program tejto schôdzky sa veľmi páčil všeobecne, bola to akási telocvičná akadémia.

Pre žiakov a rodičov bola usporiadaná prednáška s premiätanými obrazmi o »Letných táboroch« dňa 22. mája v YMCA.

V dňoch 25. a 26. júna boli vystavené grafické práce žiakovské. Tým bola zakľúčená činnosť pre letošný rok.

Štefánikov vzdelávajúci krúžok. (ŠVK.)

vstúpil týmto rokom do poslednej desatiny svojho decenia. Túto príležitosť sme dôstojne oslávili dňa 27. mája 1933 jubilejnym valným shromaždením. Po minulých rokoch chabej krúžkovej práce prišiel rok zdravej a plodnej činnosti, ani nie tak medzi členmi,

ako vo vedení, ktoré vynaložilo všetky sily, aby stratené meno krúžku opäť zažiarilo. Perná to bola práca, veľa energie sa na ňu vydalo, no, žiaľbohu, skoro márne, hoci nám i pp. profesori (pi. prof. V. Dvořáková, dr. J. Húsek a M. Černák) úprimne vychádzali v ústrete takmer vo všetkom.

Mnohí členovia sa uspokojovali len s »kritikou« činnosti, sami však neprikladali rúk k spoločnému dielu. U niektorých to bol zase len chvíľkový rozruch, po ktorom sa dostavilo skoré ochladnutie záujmu. Ale pár poctivých pracovníkov celou svojou silou a energiou udržiavalo krúžok na akej-takej úrovni.

Nesnádze nám pôsobilo, že sme nemali žiadnych smerníc, nezdedili sme skoro žiadneho ideového podkladu, na ktorom by sme mohli budovať. Nám pripadol úkol, vytvoriť si program, dať krúžkovej práci pevnú ideológiu, dľa ktorej by sme sa riadili nielen my, ale i roky budúce. A vytvorili sme si ju bez akejkoľvek cudzej pomoci. Vytkli sme si cieľ: »... ísť s dneškom!...« a za ním sme, pokiaľ to bolo možné, kráčali.

V krúžku sme videli doplnok, všestranný doplnok školy, nie jej súčiastku, videli sme v ňom organizáciu, ktorá má reprezentovať, a to dôstojne reprezentovať študentstvo štátnej reálky.

V školských slávnostiach, ktoré boli opravdu našimi (a mali sme ich skutočne dobré!), prejavil sa zdravý národný duch (deň slobody, Masarykove narodeniny, 4. máj). Programy ich viď v »Kronike ústavu«. Na schôdzach krúžku prednášali: spisovateľ J. E. Bor o tvorbe M. Urbana a A. Žarnova; G. L. Faguľa, predseda akad. spolku »Mózyes« na téma: »Ján Hollý a bratislavské študentstvo v prvej polovici XIX. storočia«; V. H. Kurtha, tajomník literárneho a propagačného odboru Slovenskej ligy, na téma: »Študent a slovánsky program«, potom zas na téma: »Technika a jeho vzťahy k národnému životu«; pán prof. dr. J. Húsek niekoľko razy, hlavne na príležitostných schôdzkach (o Hviezdoslavovi, Máchovi, Sv. Čechovi, Vrchlickom, Tyršovi a iné). Mimo to prednášal i na jubilejnom valnom shromaždení ŠVK. o študentovi a jeho živote mimo školu. Tam prehovoril i pán riaditeľ Hepner, za Masarykovo reálne gymnázium pán prof. dr. E. Žibrita, prof. dr. M. Pišút a redaktor »Mladého Slovenska« Emil F. Nový, jeden z tvorcov nášho ŠVK. Tématá na riadných členských schôdzkach boli jednak rázu časového, jednak náhodilého: Historický vývoj myšlienky všeslovenskej. — O vesmíre. — Rusko a päťročnica. — O demokracii. — Vznik a vývoj života na zemi. — A. C. Nor o nás. — O umení. — Počiatky vzduchoplavby. — My, naše národné potreby a dnešok. — Ženy a otázka ich emancipácie. — Žena v právnickej službe. — Žena — složka moderného štátu a i. Programy týchto debatných schôdzok boli doplnané hudobnými, recitačnými a spevnými číslami. Toho roku bolo nadmieru málo pôvodných autorských pokusov.

Na druhom mimoriadnom valnom shromaždení (18. febr. 1933) sa stanovily odbory, a to: športový, literárne-umelecký, hudobný,

zábavne-dramatický a šachový. Účelom otvorenia týchto odborov bolo na jednej strane: skoncentrovať, aspoň nakoľko je to možné, snaženia a záujmy jednotlivcov, umožniť im spoločné vystupovanie; na druhej strane: pripútať ich k práci ŠVK. a posilniť tým jeho význam. Tieto odbory s väčšími-menšími prestávkami účinkovali. Športový odbor uplatnil sa poriadaním Štefánikovskej súťaže o ceny ŠVK. vo volleyballe a v hádzanej, o putovnú sošku v ľahkoatletike v trojboji, na ktorý sošku krúžku zakúpil pričinením pána prof. Houdka profesorský sbor, za čo sme pánom profesorom srdečne vďační. Ostatné odbory vyvinuly mravenčiu síce, ale aj slušnú činnosť, najmä odbor hudobný a dramaticko-zábavný.

Najväčšiu pozornosť sme t. r. sústredili ku knižnici krúžku, ktorú sa nám podarilo zväčšiť jednak i vhodnými darmi (pi. prof. Dvořáková, kol. Valovič a Mikič, Matica slovenská a nakladateľstvo L. Lamač) z 5 na 28 čísiel, mimo to odberal krúžok jeden exemplár »Svojetik«, jeden exemplár »Slovenskej ligy« a jeden exemplár »Mladého Slovenska«.

Styky s inými študentskými krúžkami (Vlčkov r. g. a Štefánikov u. ú.) ako i so širšími študentskými organizáciami (SSŠ. a ÚSKŠ.) boli čo najpriateľskejšie, zdravé a plodné. Prospeli nám a zaiste aj im. Na valné zhromaždenie SSŠ. do Tatranskej Lomnice (4. a 5. III.) vyslali sme jedného delegáta (predsedu). Túto širšiu prácu sme budovali vo vedomí, že my, bratislavskí študenti, máme reprezentovať študentstvo celej krajiny.

Formálna štatistika nášho správneho obdobia je táto: počet riadnych členov 69; — mimoriadnych (čestných): prof. sbor; — valných zhromaždení: 1 riadne (28. septembra 1932), 1 mimoriadne (18. februára 1933) a 1 jubilejné (27. mája 1933); — počet členských schôdzok 10; — výboroviek 11; — priemerná účasť 25; — odborov 5; — verejných podnikov 1; — odobraných časopisov 3; — kníh 28.

Členovia výboru po II. valnom zhromaždení: predseda: Š. Pánis (VIa); — podpredseda: J. Vylefal (VII); — tajomník: H. Pivoňková (VIa); — pokladník: Zd. Procházka (VIb); — revizori: L. Ivan (VIa) a P. Gežo (V). Čestným predsedom po celý rok bol pán riaditeľ K. Hepner. — Pánu riaditeľovi a všetkým pp. profesorom, ktorí nám v našom živote čo i sebamenšou pomocou prispeli, voláme srdečné: Vďaka vám!

Študentský zdravotný ústav v Bratislave.

Študentský zdravotný ústav vyrástol z opravdového úsilia a snahy podať študentstvu najpotrebnejšiu pomoc zdravotnú a sociálnu, z túhy a poctivej snahy podať stredoškolskému študentstvu pomocnú ruku tam, kde ani rodičia, ani škola nemôže účinne a dobre zasiahnuť a študentstvu prospieť.

Študentský zdravotný ústav v Bratislave vošiel v život 1. septembra 1931 za finančnej pomoci ministerstva školstva a minister-

stva financií. Práca v ústave je rozdelená na medicínsku a sociálnu. V prvom roku svojho trvania byly prevedené povinné školské prehliadky všetkých stredných škôl, zastúpených v Zdravotnom ústave. Mimo školských prehliadok navštevujú študenti Zdravotný ústav jednotlivě v ordináčnej dobe denne od 9.—11. hod. dopoludnia a v utorok, stredu a piatok od 3.—5. hod. odpoľudnia. Mimo pomoc zdravotnú vyhľadávajú študenti rôznu pomoc sociálnu u sociálnej tajomníčky ústavu. Táto vybavuje celú administratívu, žiadosti študentov do sanatorií, ozdravovní, koná sociálne šetrenia pomerov študentov atp. Žiadosti o umiestnenie do sanatorií a ozdravovní podávajú si študenti, u ktorých sa zistila tuberkulóza alebo silná anaemia pri školských prehliadkach, priamo Zdravotnému ústavu. Prípady z ostatného Slovenska postupuje Zdravotnému ústavu väčšinou Masarykova liga proti tuberkulóze v Lipt. Sv. Mikuláši, alebo riaditeľstvá škôl s priloženým lekársym dobrozdaním. Zdravotný ústav predkladá potom žiadosť s dokladmi rôznym dobročinným spolkom a korporáciám, Masarykovej lige atď. k čiastočnému hradeniu výloh a o z b y t o k žiada potom ministerstvo školstva, ktoré tento postup prísne vyžaduje. Po povolení úhrady liečebného študentov všetkými zmieněnými inštitúciami posielala Zdravotný ústav pacientov (pacientky) do rôznych sanatorií s najmenšou čakacou lehotou, nie s vyššou sadzbou ako 45 Kč denne. Na luxusné sanatoriá s vyššou sadzbou ministerstvo školstva zásadne neprispieva.

Pomoc sociálnu (obedy, lacnejšie byty a pod.) veľmi nemajetným študentom nemohol ústav v prvom roku ešte poskytovať, keďže musia sa najprv v Bratislave vybudovať fondy, ktoré by túto vec financovali, podobne ako v Prahe, Brne a inde.

Lekársku prácu v ústave koná obetave p. Dr. A. Rosival, roentgenuje p. doc. Kukllová-Štúrová s p. Dr. Gajerskou. Ako odborní lekári pre Zdravotný ústav pracujú pp. Dr. Jedlička, Dr. Sedlák, Dr. Krýže, p. Dr. Mrázová-Trégrová. Sociálnu prácu koná sociálna tajomníčka M. Havránková.

Veríme, že v budúcom školskom roku sa činnosť ústavu ešte rozšíri a rozvinie za ideovej i finančnej pomoci škôl, rodičov a celej verejnosti, majúcej smysel pre dobrú, humánnu vec.

Výlety a vychádzky.

Dňa 14. VI. Ia a IIa tr. do Sv. Jura (viedly prof. Špergllová a Ormayová), toho istého dňa Ib tr. do Malých Karpát (viedol prof. Vrtek), dňa 24. VI. spoločne IIa a IIb tr. do Piešťan, kde účinkovali na speváckom koncerte a dňa 25. VI. do Súfovských skál (viedli prof. Dočkallová a prof. Ponocný), dňa 12.—13. VI. III. tr. do Modry, na Piesky, Vysokú a do Kuchyne (viedla prof. Dvořáková), dňa 26. III. IVa a IVb tr. do Račičdorfu, na Medené Hámry, Pajštún, Kamzík (viedol prof. Pavlata), dňa 30. IV. IVa a IVb tr. do Pezinku, na Babu, Čertov vrch a na Pánsky dom (viedol prof. Pavlata), dňa 23. IV. IVa a IVb tr. na Kamzík, do Železnej studienky, do Lamača,

Dúbravky, na Kobylu a cez Devín do Bratislavy (viedol prof. Pavlata), dňa 3.—5. VI. cez Trlinok, Piesky, na Rachšturn a Zárubu, odtiaľ cez Smolenice a Trnavu do Bratislavy (viedol prof. Pavlata a Dolínek), dňa 20. V. VII. tr. na Kobylu (viedol prof. Zdráhal) a dňa 16. VI. V. tr. do Rárboku, na Vysokú, Pezinok (viedol prof. Pauk).

Okrem toho boli dve vychádzky zemepisné (IIa a IIb), deväť prírodopisných, jedna exkurzia do mestskej plynárne, naftových baní do Gbelov a päť vychádzok umelecko-výchovných.

3. Sbíerky učebných pomôcok.

Príjem školského roku 1932/33 bol: Zvyšok z roku 1931/32 136.35 Kč, za duplikáty 300 Kč, príspevkov od žiakov 12.100 Kč. Príspevok od reál. gymnázia 2080 Kč.

Stav sbierok:

Profesorská knihovňa: stav 1932 1185 čísiel, prírastok 45, stav 1933 1230 čísiel.

Žiakovská knihovňa: stav 1932 1386 čísiel, prírastok 54, stav 1933 1440 čísiel.

Výdaj na obidve knihovne 3884 Kč.

Fyzika: stav 1932 654 čísiel, prírastok 17 čísiel, stav 671 čísiel. Výdaj 3384 Kč.

Prírodopis: stav 1932 1550 čísiel, prírastok 10 čísiel, stav 1933 1560 čísiel. Výdaj Kč 1624.30.

Chemia: stav 1932 951 čísiel, prírastok 11 čísiel, stav 962 čísiel. Výdaj Kč 1624.30.

Dejepis a zemepis: stav 1932 1128 čísiel, vyradené bolo 77 čísiel, prírastok 7 čísiel, stav 1933 1058 čísiel. Výdaj Kč 947.50.

Matematika a desk. geometria: stav 1932 175 čísiel, prírastok 6 čísiel, stav 1933 181 čísiel. Výdaj Kč 802.15.

Krešlenie: stav 1932 316 čísiel, prírastok 23 čísiel, stav 1933 339 čísiel. Výdaj Kč 947.50.

Iné predmety (spev): stav 1932 14, prírastok 11, stav 1933 25. Výdaj Kč 220.—.

Sbíerka herného a telocvičného náradia. Stav 1932 92 čísiel, prírastok 3 čísiel, stav 1933 95 čísiel. Príjem herného fondu. Zbytok žiadny, od žiakov príspevok 1356 Kč, od čl. r. gymn. 309 Kč, od nem. r. gymn. 205 Kč, celkom 1870 Kč.

4. Štipendia.

Štipendiá mali:

1. Z prebytku pokút dôchodkových: Juraj Šupol Ib, 500 Kč, Aleš Boleslav IVA, 500 Kč.

2. Zo štipendia Jána Pálffyho: Ján Kosorinský IVA, Štefan Klúčik VIA, po 700 Kč.

3. Podpora ministerstva financií: František Baják VIa a Arnošt Rzehak po 3400 Kč.

4. Krajské štipendiá slovenské: Ludovít Čík IIa 750 Kč, Ján Horecký IIa 750 Kč, Imrich Tomaškovič VIb 500 Kč.

5. Podpory zo Zahradníkovho fondu pre synkov železničiarov mali: Viliam Székely IIb 200 Kč, Alfréd Passinger VIb 200 Kč, Štefan Kosorinský VII 200 Kč.

6. Štátnu študijnú podporu 400 Kč mal Eduard Fekete III.

Spolok pre podporovanie nemajetných žiakov št. čsl. reálky v Bratislave.

V schôdzi dňa 4. novembra bol zvolený výbor: Predseda pán inž. E. Napravil, miestopredseda dr. Štefan Bezák, jednatel riaditeľ K. Hepner, pokladník pán major v. v. K. Sehrig. Členovia výboru: inž. Hájek, techn. radca kraj. úradu, dr. Viliam Keil advokát, prof. Julius Krmešský, inšp. B. Jermář, výsk. št. zemedelské ústavy.

Stav majetku a výkaz hospodárenia.

Ošatené bolo celkom 42 žiakov, a to zakúpené bolo 35 párov topánok od firmy Baťa. 5 kabátov Hubertus. 3 šaty od firmy Rolný a 2 garnitúry prádla (2 koš., 2 sp.) od firmy Bálek & Tesař. Tieto firmy poskytli spolku mimoriadnu slevu, za ktorú im ďakujeme.

Na knihy pre chudobných žiakov bolo vynaložené 1930 Kč.

Podpory na hotovosť.

Popis spolkového majetku:

A) Majetok základný začiatkom roku 1932/33	Kč 47.475.—
Prírastok: 5% štát. pôžička práce	„ 2.995.—
Základný majetok koncom roku 1932/33	Kč 50.470.—
B) Majetok výdajový začiatkom roku 1932/33	Kč 8.030.45

Prírastok:

a) zaplatené na členských príspevkoch	„ 2.722.—
b) prijaté na daroch od osôb a korporácií	„ 470.—
c) zisk z cenných papierov a úroky atď.	„ 1.150.55

Spolu: . . . . . Kč 12.373.—

Výdaje:

a) na ošatenie chudobných žiakov a nákup školených učebníc pre týchto	Kč 4.996.10
b) použité na upísanie 5% št. pôžičky práce	„ 2.995.—
c) administračné výlohy spolku za rok 1932/33	„ 50.40

Spolu: . . . . . Kč 8.041.50

Zbýva koncom roku 1932/33 na výdajovom majetku Kč 4.331.50

Majetok je nasledovne uložený:

A) Základný, všetko v cenných papieroch, v depozite »Bratislavskej všeobecnej banky« v Bratislave podľa depozitného listu	Kč 47.475.—
Dlhopis 5% št. pôžičky práce u Poštovej sporiteľni v Prahe	„ 2.995.—
Ako hore uvedené	Kč 50.470.—

B) Majetok výdajový je uložený:

a) na vkladných knižkách Bratislavskej mestskej sporiteľni	Kč 246 35
u Českej priemyselovej banky v Bratislave	„ 287 40
b) na bežnom účte Bratislavskej všeobecnej banky v Bratislave	„ 3.607 60
c) na bežnom účte Poštovej sporiteľni v Prahe	„ 101 15
d) v príručnej pokladnici na hotovosti	„ 89.—

Úhrnom ako hore uvedené . . . . . Kč 4.331 50

Mená členov a nimi zaplatených príspevkov:

Pre úsporu miesta vo výročnej zpráve nemožno nám mená jednotlivých členov a nimi zaplatené čiastky na príspevkoch uviesť, preto uvádzame len hromadne zaplatené príspevky, a to:

po Kč	2.—	zaplatilo	37	členov, to jest	úhrnom	Kč	74.—
„	3.—	„	1	„	„	„	3.—
„	5.—	„	22	„	„	„	110.—
„	6.—	„	1	„	„	„	6.—
„	10.—	„	34	„	„	„	340.—
„	14.—	„	1	„	„	„	14.—
„	15.—	„	5	„	„	„	75.—
„	20.—	„	26	„	„	„	520.—
„	25.—	„	3	„	„	„	75.—
„	30.—	„	5	„	„	„	150.—
„	40.—	„	1	„	„	„	40.—
„	50.—	„	4	„	„	„	200.—
„	100.—	„	2	„	„	„	200.—
„	150.—	„	1	„	„	„	150.—
„	200.—	„	2	„	„	„	400.—
„	230.—	„	1	„	„	„	230.—

Výbor spolku ďakuje týmto všetkým svojim členom, prispievateľom a priaznivcom a prosí, aby spolku bola i v budúcnosti zachovaná ich priazeň.

V Bratislave dňa 30. júna 1933.

5. Štatistický prehľad žiakov.

	T r i e d a											Spolu
	Ia	Ib	II	IIIa	IIIb	IV	Va	Vb	VI	VII	—	
<i>a) Počet:</i>												
Na konci škol. r 1931/32	39	41	47 ¹	30	30	35	33	31	40	38	—	364 ¹
Na počiatku šk. r. 1932/33	51 ¹	55	42	46	49	30	31	36	34	34	33	441 ¹
V škol. roku pristúpili	—	2	—	2	1	—	2	—	—	0 ¹	1 ¹	8 ²
Súhrnom prijatých	51 ¹	57	42	48	50	30	33	36	34	34 ¹	34 ¹	449 ³
Na základe príjím. skúšky	47 ¹	56	4	2	1	2	5	1	1	3 ¹	1 ¹	123 ³
Tunajší, ktorí postúpili	—	—	33	37	39	24	24	18	29	26	30	260
Tunajší, ktorí opakujú	3	—	1	3	5	3	4	3	2	6	3	33
Cudzí, ktorí postúpili	—	—	1	3	4	—	—	9	2	—	1	20
Cudzí, ktorí opakujú	1	1	3	3	1	1	—	5	—	—	—	15
V škol. roku vystúpili	6	5	2	6	3	1	7	5	2	1	1	39
Na konci škol. r. 1932/33	45 ¹	52	40	42	47	29	26	31	32	33 ¹	33 ¹	410 ³
<i>b) Rodisko:</i>												
Bratislava	16	14	8	5	7	4	—	1	—	3	1	59
Zem Slovenská	15	23	21	17	19	13	14	19	18	14 ¹	13	186 ¹
Zem Česká	8 ¹	9	8	8	9	7	8	4	3	6	9 ¹	79 ²
Zem Moravskosliezská	6	4	3	8	7	1	—	2	2	4	6	43
Podkarpatská Rus	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Cudzina	—	1	—	4	5	4	4	5	9	5	4	41
<i>c) Bydlisko:</i>												
Bratislava, u rodičov	31 ¹	35	20	27	28	15	16	11	8	12 ¹	14 ¹	217 ³
Bratislava, u odp. dozorcov	3	4	2	3	2	7	5	13	13	10	7	69
Vlakom prichodia	9	13	18	12	17	7	5	7	11	11	12	122
Pešo	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
<i>d) Štátna príslušnosť:</i>												
ČSR.	45 ¹	52	40	42	47	29	26	31	32	33 ¹	33 ¹	410 ³
Cudzina: Juhoslávia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SSSR	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nemecko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>e) Materinská reč:</i>												
Československá	43 ¹	43	37	39	41	28	25	28	27	30 ¹	33 ¹	374 ³
Nemecká	1	3	1	1	5	1	—	—	2	2	—	16
Maďarská	—	2	—	1	1	—	—	2	—	—	—	6
Ruská	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	3
Židovská	—	4	2	—	—	—	—	—	2	1	—	9
Ľalská	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Juhoslávská (srbská)	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
<i>f) Náboženstvo:</i>												
Katolíci rím.	34	31	28	28	40	18	18	24	20	19 ¹	22	282 ¹
Československé vyznanie	1	4	2	3	1	1	1	—	—	2	4	19
Evanjelické a. v.	6	5	3	2	1	4	2	2	7	6	3	41
Baptisti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Pravoslavní	1	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	4
Bez vyznania	2 ¹	3	3	5	1	2	2	1	2	4	3 ¹	28 ²
Izraeliti	—	6	3	—	3	2	1	2	3	1	—	21
Kalvíni	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Evanjelické č. b.	1	3	1	3	1	—	2	1	—	1	—	13

6. Soznam žiakov.

Žiaci hviezdíčkou označení sú výborné spôsobilí. — Žiaci v zátvorkách vystúpili v školskom roku.
B. = Bratislava. Bydlisko rodičov sa neudáva, keď sa shoduje s rodiškom žiaka. Č. = zem Česká.
M. = zem Moravskosliezka; SŠA. = Spojené štáty americké.

Ia. trieda.

1. *Oskar Adamiš, B. 2. Milán Aschenbrenner, Turč. Sv. Martin, B. 3. Jozef Augustovič, Malé Šenkvice. 4. *Jaroslav Bartošek, Praha (Č.), B. 5. Alexander Becis, Praha (Č.), Petržalka. 6. [Vladimír Bečko, Podbrezová, B.] 7. *Juraj Bezděk, B. 8. Štefan Bisták, Horní Otrokovce. 9. Ladislav Brath, B. 10. Ján Butula, Hodonín (M.), B. 11. [Juraj Cach, Trenč. Teplá, B.] 12. Ján Cietek, Ivanovce. 13. Zdeněk Čížkovský, Brno (M.), B. 14. Ivan Dohnal, B. 15. Vladimír Drbohlav, B. 16. Alexius Dubík, Bojničky, Vereckne. 17. Jindrich Forst, Tlumačov (M.), Lamač. 18. [Ervin Fekete, Račišdorf.] 19. Jaroslav Frecer, B. 20. Jindrich Frúhwald, Trnava, B. 21. Mikuláš Gáffor, Sv. Jur. 22. Alfréd Gavalčík, Opava (M.), B. 23. Bedrich Goralík, B. 24. *Jozef Hájek, B. 25. *Luboš Hamák, Banská Bystrica, B. 26. Michal Hargáš, B. 27. Karol Hepner, Plzeň (Č.), B. (*priv.*) 28. Ján Hrubý, Jihlava (M.), Sv. Jur. 29. *Jozef Chaloupský, Velké Leváre. 30. Augustín Ižo, B. 31. Ladislav Jakoubek, Vítěz u Sedlčan (Č.), B. 32. Michal Jendek, Račišdorf. 33. Ján Jirouš, Jablonec n. Jiz. (Č.), Petržalka. 34. František Jirsenský, Žebetín (M.), B. 35. Svätopluk Kámen, B. 36. Vilém Kapr, B., Petržalka. 37. Pavel Karger, Jablonica, Riečnica. 38. Alfonz Karovič, Devínská Nová Ves, B. 39. Ladislav Kavec, Velké Rovné, B. 40. Milán Keil, Kolín (Č.), B. 41. Milan Kellner, B. 42. [Juraj Kočík, Vladivostok (SSSR), B.] 43. Zbyněk Kolář, B. 44. [Ján Kolínský, Meran (Itália), B.] 45. Vilám Kőszegi, B. 46. Ján Kőszegi, B. 47. *Fabián Kóvár, Zohor. 48. Viktor Krampl, Račišdorf. 49. František Kupkovič, B. 50. *Karol Lát, Brno (M.), B. 51. *Juraj Liška, Pardubice (Č.), B. 52. *Rudolf Brebta, Praha (Č.), B.

Ib. trieda.

1. Milena Benáková, Praha (Č.), B. 2. Jozef Došek, Levice, B. 3. Miroslava Došková, Levice, B. 4. Pavel Feldmann, B. 5. [Estera Flóglová, Záhreb (Juhoslávia), B.] 6. Zoltán Frank, Šarfia. 7. Elena Kutlíková, B. 8. Alex Letenay, Račišdorf. 9. *Jaroslav Mádr, Prostějov (M.), B. 10. František Messinger, Trnava, B. 11. Juraj Milka, Tábor (Č.), B. 12. Bedrich Morávek, Farná, Ivánka pri Dunaji. 13. Jaroslav Myslívec, Hostovice (Č.), B. 14. František Nagy, Kopčany, Čeklis. 15. Geiza Nemeckay, B. 16. František Ondriš, Malé Brestovany. 17. Julius Pelcner, Plavecký Sv. Mikuláš, B. 18. Juraj Pešek, Košice. 19. Jozef Petráš, Záhorská Bystrica, B. 20. Karol Polák, Račišdorf. 21. *Karol Polák, Račišdorf. 22. *Augustín Polakovič, Račišdorf. 23. Ernest Polakovič, Račišdorf. 24. Robert Polakovič, Račišdorf. 25. Ľuba Porubská, B. 26. Felix Římeš, Cífer. 27. Emil Rosner, Viedeň (Rak.), Piešťany. 28. Juraj Roth, Želiezovce. 29. Ladislav Rotko, Ivánka pri Dunaji. 30. Ľada Noemi Rotkovská, Praha (Č.), B. 31. Ferdinand Schreittl, B. 32. *Jasoň Schützner, Jindřichův Hradec (Č.), B. 33. Milán Skácel, B. 34. Mojmír Smirnov, Moravská Ostrava (M.), B. 35. Rusalka Soviková, Nový Jičín (M.),

B. 36. [Otakar Stark, Devínska Nová Ves.] 37. *Jarmila Stárková, B. 38. Bohumil Srnka, Stará Bystřice (Č.), B. 39. Jaroslav Svobodník, B. 40. Klement Šilinger, B. 41. Bohumil Špinar, Nové Zámky, B. 42. Jozef Štěpán, B. 43. [Juraj Šupol, Ebéd, B.] 44. [Ladislav Tibenský, Sarfia, Veľké Šenkvice.] 45. Milan Tibenský, Vajnory. 46. Ľelena Terlandová, Nové Zámky, B. 47. Amnon Tomaschoff, B. 48. [Jaroslav Turyna, Přelouč (Č.), Komárno.] 49. Eduard Tyroler, Stakčín, B. 50. Juraj Urban, Praha (Č.), B. 51. Roman Vaněček, Výprty (Č.), B. 52. Karol Vlk, Plzeň (Č.), B. 53. Valeria Wagnerová, B. 54. Karol Wény, Sobotište, B. 55. Tibor Winter, Bratislava, Biskupice pri Dunaji. 56. Arnošt Zbořil, Troubky (M.), B. 57. Danica Žuffová, Turč. Svätý Martin, B.

IIa. trieda.

1. Robert Altmann, Prešov, B. 2. Felix Balcar, Moravany, (Č.), Račišdorf. 3. Otto Batelka, Horný Meziříček, (M.). 4. *Michal Belko, Malé Šenkvice. 5. *František Belovič, B. 6. Rudolf Beneš, Trutnov, (Č.), B. 7. Karol Bilský, Veľké Šenkvice. 8. Ladislav Blumgrund, B. 9. *Eduard Brychta, Račišdorf. 10. *Ludovít Čík, Račišdorf. 11. Gustav Dubek, Sv. Jur, Pezinok. 12. Miloš Erneker, B. 13. Eugén Fabian, Hont. Dármoty, Cajla. 14. Antonin Farbula, Račišdorf, B. 15. Ondrej Feigenbaum, Kolta, B. 16. Jozef Fekete, B. 17. Alfred Fiala, Račišdorf. 18. Oldřich Fischer, B. 19. *Ján Hampl, Rakovník, (Č.), B. 20. Ján Hanák, Kuchyňa. 21. Zdenek Hocke, Libochovice, (Č.), B. 22. Miroslav Hofmann, Neratovice, (Č.), B. 23. [Jaroslav Horáček, Ždanice, (M.), Petržalka]. 24. *Ján Horecký, Stupava. 25. Karol Horváth, Čeklís. 26. Pavel Hradec, Lovinobaňa, Račišdorf. 27. Mojmír Hrušovský, T. Sv. Martin, B. 28. Miloš Jermář, Praha (Č.), B. 29. Rudolf Kováč, Ivánka pri Dunaji. 30. Jaroslav Krecbach, Kvačice (M.). B. 31. Jozef Krívek, Sv. Kríž nad Hronom, B. 32. Karol Lachman, Křinec, (Č.), B. 33. Ladislav Letko, B. 34. Ján Liška, B. 35. Michal Lukás, Lozorno. 36. Tomáš Luknár, Račišdorf. 37. Ján Machka, Třebíč (M.), B. 38. Jaroslav Maršík, B. 39. Anton Medvedík, Dlhé Pole, B. 40. [František Mereš, New York (SŠA.), Malacky]. 41. Václav Nemeček, Kosmonosy (Č.), B. 42. Ladislav Poláček, B.

IIb. trieda.

1. Juraj Anděl, B. 2. [Štefan Horváth, Maďarbél, Pezinok]. 3. Michal Hrala, Bánovská Keša, Galanta. 4. František Husárek, Dolná Krupá, B. 5. Vít Chlup, Olomouc (M.), B. 6. Ladislav Jakubec, Lugos (Rumunsko), B. 7. Miroslav Jurča, Mor. Ostrava (M.), Dolný Kubín. 8. Bivoj Knobloch, Turnov (Č.), B. 9. Karol Korček, Sv. Jur, Chicago (SŠA.). 10. Stanislav Mahdalík, Přerov (M.), Komárno. 11. [Ján Malý, Inzersdorf (Rakúsko), Vereckne.] 12. [Jozef Mazurkovič, Lamač.] 13. Ludovít Molnár, Košúty. 14. Ludovít Morávek, Račišdorf. 15. Květa Nedbalová, B. 16. Juraj Nikl, Praha (Č.). B. 17. Ján Pentek, Sv. Kríž nad Hronom. 18. Ladislav Prekopp, Sv. Jur. 19. Igor Pokatov, Mnichovice (Č.), B. 20. Pavel Pukančík, Pezinok. 21. Alfréd Rišňovský, Levice, B. 22. Ladislav Rojiček, Kroměříž (M.). 23. Juraj Sedláček, Dobřív (Č.), B. 24. [Julius Selecký, Račišdorf.] 25. Anton Servis, Innsbruck (Rakúsko). B. 26. Jaroslav Skácel, Olomouc (M.), B. 27. [Bed-

rich Stanček, Mošovce n. Váh., B.] 28. Vladimír Suske, Praha (Č.), B. 29. Viliam Székely, Galanta, Račičdorf. 30. *Karol Šída, Kačov (Č.), Petržalka. 31. František Šimunič, Hochštetno. 32. Rudolf Školník, Stráže, B. 33. Jitka Šlechtová, Madunice, Sv. Jur. 34. Ján Solín, B. 35. Dobromil Špička, Prostějov (M.), B. 36. Oldřich Špička, Prostějov (M.), B. 37. Jozef Štiglic, Farná. 38. Vladimír Švábik, Kyjov (M.), B. 39. Robert Švarc, Košice, B. 40. Zdenek Tesař, Uh. Ostroh (M.), B. 41. Rudolf Trepáč, Pestszentlőrincz (Maďarsko), Alžbetin Dvor. 42. Jozef Václavík, B. 43. Alexander Venglár, Kečkemet (Maďarsko), B. 44. Karol Vetterl, Zamberk (Č.), B. 45. Jaroslav Vožický, Joseföv (Č.), B. 46. Václav Vystavěl, Michalovce, B. 47. Otokar Zavázal, B. 48. Cyril Zeman, Vajnory.

III. trieda.

1. Karol Amon, Račičdorf. 2. František Baričič, Farná, Ivánka. 3. Oldřich Bartalský, Březolupy (Č.), Dimburg. 4. František Bartoš, B. 5. Zlatica Böhmová, B. 6. Jozef Dobřecký, Štěpánov (M.), B. 7. Jiří Dohnal, Kvasiny, B. 8. Rozália Domitreková, Ladce, Devín. 9. Pavel Fašung, Vajnory. 10. *Eduard Jozef Fekete, Račičdorf. 11. Tibor Frešo, Štiavnik, B. 12. Ľudovít Glasa, Ivánka. 13. Robert Grünberger, Trenčín, B. 14. Štefan Hanny, Dev. Nová Ves. 15. *Miroslav Chabiča, Opočno, B. 16. *František Kleiner, Ríčky (Č.), B. 17. Zdeněk Kleisner, Zlín (M.), B. 18. Jozef Korínek, Stupava, Lamač. 19. Anna Kormančíková, Čeklís. 20. Bohuslav Krejčí, B. 21. Ladislav Landsman, Dev. Nová Ves, B. 22. Robert Lanyi, Žilina. 23. *Miloš Lukasiewicz, Třebíč (M.), Zohor. 24. Vít Málik, Wheelng (SSA.), Bučany. 25. Jozef Medňanský, B. 26. Rudolf Medvedík, Dlhé Pole, B. 27. *Jozef Mikeš, Čkyně (Č.), B. 28. Jiří Němeček, Jamné (Č.), B. 29. [Ján Nosek, Tešice, B.] 30. Bedřich Novotný, Viedeň (Rakúsko), B. 31. Voitech Parák, Čachtice, B. 32. Richard Paulay, Rezno (Nemecko), B. 33. Silvester Pláteník, Čeklís. 34. Maximilian Procházka, Sýcina (Č.), B. 35. Pavol Ringwald, Budapešť (Maďarsko), B. 36. [Jozef Růžička, Domamyslice (M.), Ivánka.] 37. Vladimír Říkovský, Břeclav (M.), B. 38. František Schreier, Stupava. 39. Jiří Šádek, Rožňava, B. 40. Jozef Škába, B. 41. Ignác Šteffek, Hochštetno. 42. František Štěpánek, Praha (Č.), B. 43. Jiří Štýbnar, Luhačovice (M.) B. 44. Dušan Urbánek, Kralupy (Č.), B. 45. Viliam Urbašek, B. 46. Julius Vaňura, B. 47. Antonín Wistřela, Lipník (M.), B. 48. Michal Zahradník, Budapešť (Maďarsko), Žilina. 49. Zdeněk Zahradník, Louny (Č.), B. 50. [Kristian Zeman, Vajnory.]

IVa. trieda.

1. Jozef Arleth, Vef. Bytča. 2. Jindrich Baderle, Pardubice (Č.), B. 3. Aleš Boleslav, Uh. Hradiště (M.), B. 4. Ján Boskovič, Pernek. 5. Gustav Čech, Revúca. 6. Augustin Deršák, Lázne Bělohrad (Č.), B. 7. Ladislav Dorogi, Podbřehy Lehotka, Vyhne. 8. Miroslav Eminger, Gorná Orechovica (Bulharsko), Cerhenice (Č.). 9. Emil Feldmann, Trutnov (Č.), B. 10. Ladislav Hermann, Zvolen, Slatina, Šoporňa. 11. Karol Hezky, Vrchlabí (Č.), B. 12. Otto Höfer, Čes. Budějovice (Č.), B. 13. Viliam Hrdlička, Račičdorf. 14. Zoltán Hrušovský, Vef. Šurany, B. 15. Rudolf Ivanič, Račičdorf. 16. Ján Jánošík, Ivánka pri Dun. 17. Jaroslav Kadlec, Hrůtov (Č.). 18. Ján Kavický, B. 19. Karol Kiszela, B. 20. Miroslav Klička, Banjaluka (Juhoslávia), B.

21. Vojtech Kliment, Sebedín, B. 22. Otto Kohn, Kostolné Moravce. 23. Ján Konček, Krakov (Poľsko), Račišdorf. 24. *Ján Kosorinský, Pitelová, B. 25. Bohuslav Križko, B. 26. Karol Lackovič, B. 27. *Pavel Leffler, Senec. 28. *Adolf Liegert, Praha (Č.). 29. Rudolf Liška, Lubno (Rakúsko), B. 30. [Anton Mader, Pajštún, B.]

IVb. trieda.

1. Maria Kabičková, Prčice (Č.), B. 2. [Marketa Lintnerova, Račišdorf.] 3. *Jozef Lipár, Trnava. 4. [Irena Liptáková, Chyžné, Jelšava.] 5. *Bedrieh Matzinger, Urmince, B. 6. Alexander Mátuš, Račišdorf. 7. [Štefan Menzel, B.] 8. Eugen Mikič, Žilina, B. 9. Leopold Morávek, Lozorno. 10. [Božena Najmanová, Chručim (Č.), B. 11. *Vlastimil Napravil, Praha (Č.), B. 12. *Maria Napravilová, Kobylany (M.), B. 13. Miroslav Nedvěd, Hřivčice (Č.). 14. [Jozef Peschl, Mást.] 15. Karol Pláteník, Žilina, Čeklis. 16. Jaromír Procházka, Praha (Č.), B. 17. Odo Rössel, Pola, B. 18. Ernest Schulte, Udvarnok, Merašice. 19. Karol Sehrig, Viedeň (Rak.), B. 20. Dalimil Sitár, Hlohovec, B. 21. [Štefan Sloboda, Zohor, Stupava.] 22. [Božena Sobotková, Viedeň (Rak.), B.] 23. Roštislav Sovík, Praha (Č.), B. 24. *Arnošt Suske, Praha (Č.), B. 25. Juraj Svätý, Senica, Revúca. 26. Karol Škába, Rotgemos (Rakúsko), B. 27. Karol Špinar, Vlachovo Březí (Č.), B. 28. Karol Valečka, Praha (Č.), B. 29. Ján Valent, Lozorno. 30. František Weil, Nitra, B. 31. Pavel Zachara, Rybky, B. 32. Ladislav Staněk, Hülls (Nemecko), Žďár (M.). 33. Ondrej Smutný, Karlova Ves.

V. trieda.

1. František Albert, České Křídlovice (M.), B. 2. Jozef Balala, Čachtice. 3. Ján Bečko, Lopej, B. 4. [Oliver Belaj, Vajnory]. 5. František Bouda, Mělník (Č.), B. 6. Otto Eckhardt, Plav. Sv. Peter, B. 7. Pavel Gežo, Štiavnik. 8. Karol Glücksthal, Valaské Medvedze. 9. Ján Gužík, Wendling (Rakúsko), B. 10. Mária Jajcajová, Slov. Grób. 11. Ján Jakubec, Celje (Jugoslávia), B. 12. [Vojtech Jakubík, Spiš. N. Ves, Rajec]. 13. Ladislav Jasenovič, Levice. 14. Elemér Kohn, Terchová, Oblazov. 15. Juraj Kosarinský, Piklová, B. 16. Jozef Krupa, Hrabové, Veľká Bytča. 17. Anton Lednár, Račišdorf. 18. *Vladimír Machaňkov, Serkuti (SSSR), Gessayovo. 19. Zelmíra Manelová, Mošovce, B. 20. Viliam Mikič, Žilina, B. 21. Alexander Muchy, Budapešť (Maď.), B. 22. Veronika Mülfelderová, Račišdorf. 23. Otakar Navrátil, Dól, Čepeň. 24. Miroslav Pekař, Třeboň, Daliměřice (Č.). 25. František Polák, Hochštetno. 26. Zoltán Poór, Senec, Nov. Mesto nad Váhom. 27. Bohuslava Robová, Příbram (Č.), B. 28. [Arnošt Rosenzweig, Vráble]. 29. Jozef Ryba, Škvrňany (Č.), B. 30. Agnesa Slováčková, Sv. Jur. 31. Ján Stanček, Závodie, Žilina. 32. [Elemér Steiner, Žilina]. 33. Arnoštka Uhýrková, Sv. Hypolit (Rakúsko), B. 34. Štefan Unger, Žilina, B. 35. František Vačlena, Viedeň (Rak.), Oravský Podzámok, 36. Karol Zlámal, Dluhanice (M.), Senec.

VIa. trieda.

1. *Ludovít Bachratý, Trnava, Račišdorf. 2. František Baják, Podvysoká, 3. *Alexander Bánovský, Budapešť (Maďarsko), Modrý Kameň. 4. Vojtech Bednarič, Račišdorf. 5. [Michal Berger, Zl. Moravce, B.]. 6. Karol Boško,

pre stredné školy, II. diel, slovenské vydanie. — Horňák-Ježek-Kašík: Deutsches Lese und Übungsbuch.

VI. Bezák: Dejiny cirkevne (veľké). — Vlček-Heřmanský-Menšík: Čítanka pre VI. a VII. tr., 2. vyd. — Menšík: Rukoväť pre 6. a 7. tr., 2. vyd. — Bujnák-Menšík: Slovenská poetika, 2. vyd. — Bornecque-Bartošek-Bernard: La littérature par les textes. — Bornecque-Bartošek-Bernard: Grammaire française. — Nikolau-Ondruš: Zemepis. Bidlo-Hýbl-Šusta: Dejepis III. — Bydžovský: Aritmetika, ako v V. tr. — Vojtěch: Geometria pre VI. tr., 4. vyd. — Woldřich-Klačko: Zoologia. — Veigner-Chrappa: Teloveda. — Mašek-Nemeček-Spálovský: Chémia pre stredné školy, III. diel, slovenské vyd. — Jeništa-Krmešský: Fyzika, I. diel. — Horňák-Ježek: Deutsches Lesebuch, ako v V. tr. — Klír-Matas: Deskr. geometrie.

VII. Kašpar-Tiso: Apologetika. — Menšík: Čítanka pre najvyššie triedy slovenských škôl stredných, 2. vyd. — Menšík: Rukoväť IV. diel, 2. vyd. — Bujnák-Menšík: Slovenská poetika, 2. vyd. — Bornecque-Bartošek, ako v VI. triede. — Pekař: Dejiny československého národa. — Bareš: Zemepis a ústava. — Bydžovský: Aritmetika, II. diel. — Vojtěch: Geometria pre VII. tr., 4. vyd. — Mašek B.: Fyzika, II. diel, 5. a 6. vyd. Klír-Matas: Deskr. geometrie. — Rosický: Mineralogie a petrografie. — Woldřich-Kratochvíl: Geológia pre VII. tr. R., 2. vyd. — Dratvová: Úvod do filozofie pre reálky. — Nemčina, ako v VI. tr. — Ústava ČSR.

P o m o c n é k n i h y: Brunclík-Machát: Zemepisný atlas. — Valouch-Murgaš: Logaritmicke tabuľky. — Bydžovský-Vojtěch-Murgaš: Sbierka príkladov.

8. Oznam.

Zápis žiakov do I. triedy čs. reálky v Bratislave pre šk. r. 1933/34.

Rodičia, ktorí chcú dať žiaka študovať na strednej škole, oznámia svoj úmysel najneskoršie do konca mája správe ľudovej školy, kde žiak chodí, spolu so žiadosťou o frekventačné vysvedčenie a osobný list. Zároveň tam oznámia, na ktorej strednej škole bude žiak študovať.

K zápisu sa dostavia žiaci 28. júna od 8.—10. hod. a predložia výročné vysvedčenie a krstný (rodný) list. Riaditeľ oznámi rodičom podľa dokladov z ľudovej školy, či sa má žiak podrobiť skúške informačnej alebo odbornej.

Informačná skúška je len ústna. Keď jej výsledok nie je priaznivý, robí žiak aj skúšku odbornú. Odborná skúška je písomná i ústna a robí sa z jazyka československého a z počtov.

Z jazyka československého sa skladá písomná skúška z pravopisného diktátu a písomného vypracovania krátkeho obsahu prečítaného článku. Pri ústnej skúške žiak presne a správne prečíta krátky článok, vypravuje jeho obsah a sloвне rozoberie dlhšiu

hlavnú vetu. Pri tom sa skúšajú i pravopisné pravidlá a základné pravidlá tvaroslovné. Rozbor vetný sa neskúša.

Z počtov sa skúšajú štyri základné úkony s číslami celými (do sto z pamäti, do miliónu písomne) a primeraný úsudok.

Po skúške žiaci vyčkajú, kým im bude oznámený výsledok skúšky. Žiaci, ktorí skúšku složili, dostanú potvrdenie, že boli prijatí. Toto potvrdenie si uschovajú a predložia ho pri definitívnom zápise 2. septembra t. r. o 9. hod., kedy im bude oznámené, koľko budú platiť zápisného.

Žiaci, ktorí sa včas riadne u správy ľudovej školy neprihlásili, môžu byť prijatí len na osobitnú žiadosť, ktorá musí byť podaná riaditeľstvu reálky do 5. júla (kolok 5 Kč). Keď dodatočný zápis bol povolený, koná žiak skúšku 1. septembra (prihláška od 8. do 9. hod.).

Zápis žiakov z meštianskych škôl.

Rodičia žiaka, ktorý chce prestúpiť z meštianskej školy na reálku, oznámia svoj úmysel najneskoršie do konca mája t. r. riaditeľstvu meštianskej školy. K prijímacej skúške na reálke nech sa žiak prihlási u riaditeľstva strednej školy 26.—28. júna a predloží krstný (rodný) list a výročné vysvedčenie. Prijímacie skúšky počnú dňa 28. júna 1933.

Keď označí správa meštianskej školy žiaka za spôsobilého k vstupu do najbližšej vyššej triedy strednej školy, odpúšťa sa mu pri prijímacej skúške skúška z náboženstva, dejepisu, zemepisu, počtov, prírodopisu, fyziky, kreslenia, písania a telocviku. Z francúzštiny a algebry (pri vstupe do IV. tr.) sa robí skúška vždy. Žiaci označení za výborne spôsobilých nekonajú skúšku z jazyka vyučovacieho, žiaci označení za spôsobilých túto skúšku konajú.

Taxa za prijímaciu skúšku z jedného predmetu 30 Kč.

Taxa za celú prijímaciu skúšku je 150 Kč.

9. O sduženíach rodičov.

Ministerstvo školstva a nár. osvety (výnosom zo dňa 19. V. 1930) doporučuje, aby pri školách národných i stredných byly zriadené sduženia rodičov. Ich úkolom má byť:

1. pestovať súčinnosť medzi rodinou a školou;
2. radíť sa s učiteľmi o otázkach výchovy rodinnej a spoločenskej a poriadat pre rodičov prednášky, rozhovory, výstavy a pod.;
3. starať sa o podporné inštitúcie pre mládež (stravovanie, šatenie, knižnice pauperum, útulky, zotavovne, prázdninové osady, výpravy a pod.);
4. pomáhať pri úprave školy, pri zriaďovaní žiackych čítární, pomáhať pri udržiavaní pravidelnej dochádzky atď.

Každá škola má mať svoje sduženie. Riadnymi jeho členmi môžu sa stať rodičia žiakov ústavu alebo ich odpovední dozorcí, mimoriadnymi iní priatelia školy.

Sdruzenie sa má síst najneskoršie tretí týždeň po začiatku školského roku a zvolí zo seba výbor. Okrem rodičov bude zastúpený vo výbore aj profesorský sbor riaditeľom a profesormi tak, aby tretina miest vo výbore pripadla učiteľom ústavu.

Výbor riadi pravidelnú činnosť sdruzenia, pečuje o finančné prostriedky a svoláva aspoň raz za dva mesiace plenárnu schôdzu.

Rodičom bude dovolené, aby niekoľkokrát do roka mali prístup i k školskému vyučovaniu (v dňoch a hodinách vopred stanovených).

Voči profesorskému sboru má sdruzenie rodičov len práve poradňé a do vnútornej činnosti školy zasahovať nesmie.

2-35

Z - 35